

TALENTAI IR GARBINTOJAI

KETURIŲ VEIKSMŲ KOMEDIJA

VEIKĖJAI:

ALEKSANDRA NIKOLAVNA NEGINA, provincijos teatro aktorė, jauna mergina

DOMNA PANTELEVNA, jos motina, našlė, prasta moteris, per 40 metų, buvo išteikėjusi už provincijos orkestro muzikanto

Kunigaikštis IRAKLIJUS STRATONYČIUS DULIEBOVAS, išdidus seno tipo ponas, pagyvenęs žmogus

GRIGORIJUS ANTONYČIUS BAKINAS, gubernijos valdininkas, užimęs žymią vietą, apie 30 metų

IVANAS SEMIONYČIUS VELIKATOVAS, labai turtingas dvarininkas, puikiai įrengtų dvarų ir fabrių savininkas, atsistatydinęs kavaleristas, praktiškai galvojęs žmogus, kuklus ir santūrus, nuolat turėdamas reikalų su pirkliais, aiškiai stengiasi pamėgdžioti jų toną ir manieras: vidutinio amžiaus

PIOTRAS JEGORYČIUS MELUZOVAS, jaunas žmogus, baigęs universitetą ir laukias mokytojo vietos

NINA VASILJEVNA SMIELSKAJA, aktorė, vyresnė už Neginą

MARTYNAS PROKOFJIČIUS NAROKOVAS, režisieriaus padėjėjas ir butaforas, senas žmogus, apsirengęs gana padoriai, bet skurdžiai: gerų manierių

GAVRILAS PETROVIČIUS MIGAJEVAS, antreprenieris

JERASTAS GROMILOVAS, tragikas

VASIA, jaunas pirklys, simpatiškos išvaizdos ir gerų manierių

MATRIONA, Neginos virėja

OBERKONDUKTORIUS

KONDUKTORIUS

STOTIES BUFETO TARNAS

ĮVAIRIAUSI KELEIVIAI IR STOTIES TARNAUTOJAI

ĮVAIRI PUBLIKA, DAUGIAUSIA PIRKLIAI

PIRMASIS VEIKSMAS

Veiksmas vyksta gubernijos mieste. Aktorės Neginos butas: nuo aktorių į kairę — langas, scenos gilumoj, kampe, durys į prieškambarį; į dešinę — pertvara ir durys į gretimą kambarį; prie lango stalas, ant jo keletas knygų ir sąsiuvinų; apstatymas skurdus

PIRMOJI SCENA

Domna Pantelevna viena

Domna Pantelevna (*kalba pro langą*). Užėik po kokių trijų keturių dienelių; po benefisto visus grąžinsim. A? Ką? Tai kurčias! Negirdi. Bus benefistas, tai po benefisto visus tau ir grąžinsim. Pagaliau nuėjol (*Sėda*) Kiek skolos, kiek skolos! Čia rublis, ten du... Ō kiek surinksim, kas žino. Štai žiemą benefistą turėjo, surinkom keturiasdešimt du su puse, ir viskas švariai išėjo, dar kažkoks pusgalvis pirklys biriuzos auskarus padovanojo. Labai čia jie reikalingi! Nematytas daiktas! O dabar mugė, porą šimtų vis gausime. O jei ir tris šimtus surinksi, tiek juos ir matysi; išslys kaip vanduo pro pirštus. Neturi mano Saša laimės! Laikosi rimtai, na todėl ir nėra jai publika taip palanki: nei jokių ypatingų dovanų, nieko tokio, kaip kitoms, kurios, kurios... jeigu... Šit kad ir kunigaikštis... Na, ką jam reikštų! Arba štai Ivanas Semionyčius Velikatovas... sako, kad jo cukraus fabrikai ne vieno milijono verti. Ar sunku jam būtų porą galvelių atsiųsti: mums ilgam užtektų... Pinigais iki ausų apsikasę, o kad padėtų vargšei mergaitei, tai ne. Apie pirklius nė nekalbu — ką iš jų gausi! Jie ir į teatrą neina; nebent kuris visiškai pakvaišta, tai lyg viesulo atneštas įsiritas... iš tokių, be išsišokimų, nieko daugiau ir nelauk.

[eina Narokovas

ANTROJI SCENA

Domna Pantelevna ir Narokovas

Domna Pantelevna. O, Prokofjičiau, sveikas!

Narokovas (*niūriai*). Sveika, Prokofjevna!

Domna Pantelevna. Ką tu, aš ne Prokofjevna, o Pantelevna.

Narokovas. Aš irgi ne Prokofjičius, o Martynas Prokofjičius.

Domna Pantelevna. Ak, atleiskite, ponas arkistel!

Narokovas. Jei jau norite kreiptis į mane „tu“, tai vadinkite tiesiog Martynu; vis dėlto bus padariau. O jūs „Prokofjičius“! Vulgaru, madam, labai vulgaru!

Domna Pantelevna. Žmonės mudu nežymūs, kam tuos komplimentus išvedžioti.

Narokovas. „Nežymūs“? Aš nesu nežymus, atleiskitel!

Domna Pantelevna. Tai negi žymus?

Narokovas. Žymus.

Domna Pantelevna. Dabar žinosim. Tai kodėl gi tu, žymusis žmogau, atėjai pas mus, nežymius žmones?

Narokovas. Tai tokiu tonu ir tęsime toliau, Domna Pantelevna? Kodėl jūs tokia stačiokė?

Domna Pantelevna. Tokia jau esu, ką čia slėpsi. Pajuokauti mėgstu ir nematau reikalo varžytis kalbėdama su tavim.

Narokovas. Bet iš kur jūs tokia stačiokė! Ar iš prigimties, ar taip išauklėta?

Domna Pantelevna. Ach, mielasis, iš kur? Iš kur... Visą gyvenimą vargau miestelėnų tarpe; kiekvieną dieną be poilsio, be pertraukos keiksmai aplink skambėjo. Juk ne iš pensiono, madamos manęs neauklėjo. Mums, tokio luomo žmonėms, taip ir prabėga laikas tarp savęs besibarant. Tik turtingųjų visokie mandagumai išgalvoti.

Narokovas. Tai šitokia priežastis! Dabar suprantu.

Domna Pantelevna. Tai negi kiekvienam rodysi švelnumą, atsiprašant, kiekvienam... Pasakyčiau aš tau žodelį, bet užgaulioti nenoriu. Negi į kiekvieną kreipsies „jūs“?

Narokovas. Tiesa, prastuomenės tarpe visuomet kreipiamasi „tu“...

Domna Pantelevna. „Prastuomenės“! Sakykite! O koks gi tu ponas?

Narokovas. Aš ponas, tikras ponas... Kalbėkime vienas kitą vadindami „tu“, manęs tai nenustebins.

Domna Pantelevna. Tai kas gi čia tave gali stebinti; paprastas dalykas. Kuo gi pasireiškia tavo poniškumas?

Narokovas. Galiu pasakyti tau kaip Lyras: aš ponas nuo galvos iki kojų. Aš žmogus išsilavinęs, mokiausi aukštojo mokykloje, buvau turtingas.

Domna Pantelevna. Tu?

Narokovas. Aš!

Domna Pantelevna. Nejaugi?

Narokovas. Tai ką gi, gal aš čia tau turiu dievagotis?

Domna Pantelevna. Kam gi? Nesidievagok, nereikia, aš ir taip patikėsiu. Tai kodėl gi tu šufleriu tarnauji?

Narokovas. Aš ne chou-fleur ir ne siffleur, madam, ir dar gi ne sufleris, o režisieriaus padėjėjas. Šitas teatras buvo mano.

Domna Pantelevna (*nustebusi*). Tavo? Sakykite!

Narokovas. Penkerius metus aš buvau jo šeimininkas; o Gavriuška buvo mano raštininkas, roles perrašinėdavo.

Domna Pantelevna (*labai nustebusi*). Gavrilas Petrovičius, dabartinis ampenierius?

Narokovas. Tas pats.

Domna Pantelevna. Ak, vargšeli! Tur kas! Tur būt, dievas tau nedavė laimės teatriniam darbe?

Narokovas. Laimės! Aš nežinojau, kur ją dėti, tiek jos daug turėjau!

Domna Pantelevna. Tai kodėl gi tu nusigyvenai? Gėrei, tur būt? O kur dingio tavo pinigai?

Narokovas. Niekada aš negėriau. Visus savo pinigus už laimę ir sumokėjau.

Domna Pantelevna. Tai kokia gi ta laimė tavo?

Narokovas. O tokia laimė, kad dirbau mėgstamą darbą. (*Sumąstęs*) Aš myliu teatrą, myliu meną, myliu artistus, suprantį? Pardaviau savo dvarą, gavau daug pinigų ir tapau antreprenieriu. A? Ar gi tai ne laimė? Išsinuomavau vietinį teatrą, viską atnaujinau: dekoracijas, kostiumus; surinkau gerą trupę ir ėmiau gyventi kaip rojų... Turėjau pajamų ar ne — į tai neatsižvelgda-

vau, visiems tvarkingai mokėjau didelį atlyginimą. Buvau aš šitaip laimingas penkerius metus, žiūriu, kad pinigai senka; sezonui pasibaigus atleidau visus artistus, suruošiau atsisveikinimo pietus, įteikiau kiekvienam brangią dovaną prisiminimui...

Domna Pantelevna. Na ir kas gi toliau?

Narokovas. O toliau Gavriuška išnuomavo mano teatrą, ir aš ėmiau tarnauti pas jį; moka jis man nedidelį atlyginimą ir palengva apmoka už tai, ką esu įrengęs. Šit ir viskas, mielioji dama.

Domna Pantelevna. Tik iš to tu ir gyveni?

Narokovas. Ne, pragyventi aš sau visuomet užsidirbsiu; duodu pamokas, rašau į laikraščius korespondencijas, verčiu; o tar nauju pas Gavriušą todėl, kad negaliu pasitraukti iš teatro, labai myliu meną. Ir štai aš, išsilavinęs žmogus, gero skonio, gyvenu tarp stačiokų, kurie kiekvienam žingsnyje įžeidinėja mano artistinius jausmus. (*Prieina prie stalo*) Kokias jūs čia turite knygas?

Domna Pantelevna. Saša mokosi, pas ją mokytojas ateina.

Narokovas. Mokytojas? Koks mokytojas?

Domna Pantelevna. Studentas. Piotras Jegoryčius. Tur būt, pažįsti?

Narokovas. Pažįstu. Kįžalą į krūtinę — iki pat rankenos!

Domna Pantelevna. Kam taip žiauriai?

Narokovas. Be pasigailėjimo.

Domna Pantelevna. Palauk, nedurk: jis Sašos jaunikis.

Narokovas (*išsigandęs*). Jaunikis?

Domna Pantelevna. Zinoma, kaip dievas duos, tačiau jaunikiu vadiname. Kažkur jie susipažino, na ir pradėjo užeidinėti. Kaipgi dabar jį pavadinsi? Tai ir sakai, kad jaunikis; o tai kaimynai kažką ims kalbėti! Kai gaus gerą vietą, ir išleisiu už jo. Kurgi dabar jaunikį paimsi? Kad taip turtingas pirklys; geras neims, o jei už bet kokio, tai džiaugsmas mažas. Kodėl gi už jo neišleisti, vaikinai tylus, Saša jį myli.

Narokovas. Myli? Ji myli jį?

Domna Pantelevna. Ir kodėl jo nemylėti? Iš tikrųjų, kam gi jaunai merginai teatruose valkiotis! Jokio pagrindo sau gyvenime negalima tikėti.

Narokovas. Ir tu tai sakai?

Domna Pantelevna. Aš sakau, ir seniai sakau. Nieko gero, išskyrus bloga.

Narokovas. Bet juk tavo duktė talentinga, ji scenai gimus.

Domna Pantelevna. Scenai, tai scenai, ką čia ir bekalbėti! Ją dar mažą ir tai, būdavo, sunku ištempti iš teatro, stovi užkulisy ir visa virpa. Vyras mano, jos tėvas, muzikantas buvo, fleita grojo, tai, būdavo, kaip tik jis į teatrą, ir ji su juo. Prisiglaus prie kulisų, stovi ir nekvėpuoja.

Narokovas. Na matai! Jai tik scenoje ir vieta.

Domna Pantelevna. Nieko sau, puiki vietelė!

Narokovas. Juk čia jos didžiausias noras, suprask, pašaukimas. Pati gi sakai.

Domna Pantelevna. Nors ir pašaukimas, bet čia nieko gero, ir pagirti to negalima. Tai tik jums, benamiams ir palaidūnams.

Narokovas. Kokia nemandagi! Kinžalą į krūtinę — iki pat rankenos!

Domna Pantelevna. Užteks tų kinžalų! Nieko padoraus ten jūsų scenoj ir nerasi; aš savo dukterį nusistačiusi už vyro išleisti. Iš visų pusių prie jos lenda ir kimba ir visokias kvailybes į ausį šnibžda... Štai ir kunigaikštis Duliebovas įprato lankytis, senatvėj apie panas pradėjo suktis... Ar tai gražu? Ką tu pasakysi?

Narokovas. Kunigaikštis Duliebovas! Kinžalą į krūtinę — iki pat rankenos!

Domna Pantelevna. Daug žmonių jau tu subadei!

Narokovas. Daug.

Domna Pantelevna. Ir visi gyvi?

Narokovas. O kaipgi? Aišku, visi gyvi, puikiai jaučiasi, duok dieve jiems ilgą gyvenimą. Štai, atiduok! (*Paduoda sąsiuvinį*)

Domna Pantelevna. O kas čia yra?

Narokovas. Rolė. Tai aš pats jai perrašiau.

Domna Pantelevna. Kam tas paradas? Plonas popierius, rožiniu kaspinėliu perrišta!

Narokovas. Tai jau tu perduok jai! Kam čia be reikalo kalbėti!

Domna Pantelevna. Kam tas švelnumas mums, vargšams. Tikriausiai už kaspinėį paskutines dvi grivinas atidavei?

Narokovas. Kad ir paskutines, tai kas? Rankutės jos švelnios, siela dar švelnesnė, netinka jai nešvarų sąsiuvinį paduoti.

Domna Pantelevna. Bet kam gi tai?

Narokovas. Ko tu stebiesi? Visa tai paprasta ir natūralu; taip ir turi būti, juk aš ją įsimylėjęs.

Domna Pantelevna. Ak, susimildam! Kaskart vis blogiau. Juk tu senis, senas juokdarys, kokios tu meilės panorai?

Narokovas. Bet juk ji graži? Sakyk, graži?

Domna Pantelevna. Graži; o kas tau iš to?

Narokovas. Kas grožio nemėgsta? Juk ir tu grožį mėgsti. Tu manai, jei jau žmogus įsimylėjo, tai am... ir suvalgys? Iš švelnių kvėpalų išausta mano siela. Argi tau suprasti!

Domna Pantelevna. Betgi tu ir keistuolis, kaip pažiūriu į tave.

Narokovas. Ačiū dievui, supratai. Aš ir pats žinau, kad keistuolis. Gal tu mane tuo žodžiu įžeisti norėjai?

Domna Pantelevna (*prie lango*). Nejaugi kunigaikštis atvažiuo? Tikrai jis.

Narokovas. Tai aš išeisiu per virtuvę. Adje, madam.

Domna Pantelevna. Adje, musjel

Narokovas dingsta už pertvaros. Įeina Duliebovas ir Bakinas

TREČIOJI SCENA

Domna Pantelevna, Duliebovas ir Bakinas

Domna Pantelevna. Atleiskite, jūsų šviesybe, nėra namie. Į prekybos rūmus išėjo.

Duliebovas. Nieko, palauksiu.

Domna Pantelevna. Kaip patinka, jūsų šviesybe.

Duliebovas. Jūs ruoškitės, prašau, nekreipkit dėmesio į mane, aš palauksiu.

Domna Pantelevna išeina

Bakinas. Štai kur mes susitikome, kunigaikšti.

Duliebovas. Ką gi, užteks vietos abiem.

Bakinas. Kad ir kaip ten būtų, o vienas iš mūsų nereikalingas, ir tas nereikalingasis — aš. Tokia jau mano laimė; užsukau pas Smielską, ten Velikatovas sėdi, tyli.

Duliebovas. O jūs kalbėtumėt. Kalbėti jūs mokate, vadinasi, šansai jūsų pusėje.

B a k i n a s. Ne visada, kunigaikšti. Velikátovas ir tylédamas labiau įtikins, negu aš kalbédamas.

D u l i e b o v a s. Kodėl gi?

B a k i n a s. Todėl, kad jis turtingas. Kaip rusų patarlė sako: „Nesilygink su turtuoliu, nesirišk su stipruoliu“, tai aš ir pasitraukiau. Velikátovas turtingas, o jūs galingas savo mandagumu.

D u l i e b o v a s. Kuo jūs tikėtės laimėti?

B a k i n a s. Drąsa, kunigaikšti. Kaip sakoma, drąsa ir miestus paima.

D u l i e b o v a s. Miestus beveik lengviau paimti... Pagaliau... čia jūsų reikalas. Jei nebijote pralaimėti, tai kodėl drąsa nepabandyti.

B a k i n a s. Aš geriau linkęs pralaimėti negu meilikauti.

D u l i e b o v a s. Kiekvienas turi savo skonį.

B a k i n a s. Garbinti, sakyti komplimentus, atgaivinti riterių laikus — ar ne per daug garbės mūsų damoms.

D u l i e b o v a s. Kiekvienas turi savo pažiūras.

B a k i n a s. Man atrodo, visiškai pakanka tokios deklaracijos: „aš toks, kokį mane matote, siūlau jums tą ir tą, norite mane mylėti?“

D u l i e b o v a s. Bet juk tai įžeidžia moterį.

B a k i n a s. Čia jau jų reikalas — įsižeisti ar ne. Bent aš nepagaudinėju; turédamas tiek reikalų, negaliu gi aš rimtai mylėti, kam apsimesti įsimylėjusiu, klaidinti, sužadinti neįvykdomas viltis! Geriausia, kai viską išsiaiškini.

D u l i e b o v a s. Kiekvienas turi savo charakterį. Sakykite, susimildami, kas per žmogus tas Velikátovas?

B a k i n a s. Aš apie jį žinau tiek, kiek ir jūs. Labai turtingas; turi puikų dvarą gretimajame gubernijoje, cukraus fabriką, be to, žirgyną, spirito varyklą. Atvažiuoja čia į mugę; nežinau, pirkti ar parduoti arklių. Kaip jis kalba su arklių pirkliais, aš taip pat nežinau; bet mūsų draugijoje jis daugiausia tyli.

D u l i e b o v a s. Ar jis delikatus žmogus?

B a k i n a s. Net labai: niekada nesiginčija, su viskuo sutinka, ir nesuprasi, ar jis rimtai kalba, ar mistifikuoja.

D u l i e b o v a s. Bet jis labai mandagus žmogus.

B a k i n a s. Net per daug; teatre be išimties visų vardus žino, ir kasininko, ir suflerio, ir net butaforo, visiems ranką pa-

duoda. O jau senes tai visiškai apkerėjo; viską žino, visais jų reikalais domisi; žodžiu, kiekvienai senei pats garbingasis, pats pašlaugusis sūnus.

Duliebovas. O iš jaunųjų, atrodo, jis niekam ypatingos pirmenybės neteikia, laikosi nuo jų nuošaliai.

Bakinas. Dėl to, kunigaikšti, būkite ramus, jums jis varžovas nepavojingas; jis kažkaip šalinasi jaunimo ir niekuomet pirmas neužkalbina; kai į jį kreipiasi, visas jo atsakymas: „Ką įsakysite? ko pageidaujate?“

Duliebovas. O gal tas apskaičiuotas abejingumas tai noras sudominti?

Bakinas. O koks jam tikslas? Jis ryt ar poryt išvažiuoja.

Duliebovas. Tikrai?

Bakinas. Neabejotinai. Jis man pats sakė; jau viskas paruošta kelionei.

Duliebovas. Gaila! Jis labai malonus žmogus, toks ramus, santūrus.

Bakinas. Man atrodo, jog jis ramus dėl to, kad ribotas; proto nepaslėpsi, jis kuo nors pasireikštų; jeigu tyli, vadinas, neprotingas; tačiau ir nekvailas, jei mano, kad geriau tylėti, negu kalbėti niekus. Jis proto ir gabumų turi tiek, kiek reikia, kad elgtųsi padoriai ir neprašvilptų tėvelio palikimo.

Duliebovas. Mat, tėvas jam paliko suirusį dvarą, o jis sutvarkė.

Bakinas. Pridėjus prie visko praktišką protą ir apskaičiavimą.

Duliebovas. Tur būt, teks dar ką nors pridėti ir išeis labai protingas, praktiškas žmogus.

Bakinas. Nesinori tikėti. Pagaliau man vis tiek, protingas ar kvailas; štai, kad labai turtingas, tai dėl to truputį apmaudas ima.

Duliebovas. Nejaugi?

Bakinas. Iš tikrųjų. Kažkaip nenorom ateina į galvą, kad būtų daug geriau, jei aš būčiau turtingas, o jis vargšas.

Duliebovas. Žinoma, jums tai geriau, bet jam?

Bakinas. Tegu jį velniai, o man kas? Aš apie save kalbu. Tačiau laikas prie darbo. Užleidžiu jums vietą be mūšio. Viso gero, kunigaikšti!

Duliebovas (*paduoda ranką*). Likite sveikas, Grigorijau Antonyčiau!

Bakinas išeina. Įeina Domna Pantelevna

KETVIRTOJI SCENA

Duliebovas ir Domna Pantelevna

Domna Pantelevna. Išėjo, nesulaukė?

Duliebovas. Kiek jūs mokate už šitą butą?

Domna Pantelevna. Dvylika rublių, jūsų šviesybe.

Duliebovas (*rodydamas į kamą*). Čia, tur būt, drėgna?

Domna Pantelevna. Pagal pinigus ir butas.

Duliebovas. Reikės pakeisti. (*Alidaro duris į dešinę*) O ten kas?

Domna Pantelevna. Sašos miegamasis, dešinėj mano kambarys, o ten virtuvė.

Duliebovas (*tyliai*). Skurdu. Aišku... taip negalima.

Domna Pantelevna. Pagal lėšas, jūsų šviesybe.

Duliebovas. Prašau nekalbėti, ko nesuprantate. Gerai aktorai taip gyventi negalima, aš jums sakau — neįmanoma. Tai netinka.

Domna Pantelevna. O kokie gi ištekliai?

Duliebovas. Ką tai reiškia „ištekliai“?

Domna Pantelevna. O iš kokių pajamų gyventi, jūsų šviesybe?

Duliebovas. Mums nerūpi jūsų pajamos.

Domna Pantelevna. O iš kur paimti, jūsų šviesybe?

Duliebovas. „Iš kur paimti!“ Kam rūpi! Niekam nerūpi; iš kur norite, iš ten ir paimkite. Tik jau taip negalima, tai... tai... tiesiog netinka, na ir visa kita čia.

Domna Pantelevna. Kad taip atlyginimą padidintų...

Duliebovas. Ar atlyginimą, ar ką kila, tai jau jūsų reikalas.

Domna Pantelevna. Mums vis pasitaiko labai blogi benefistai.

Duliebovas. O kas kaltas? Norint turėti gerus benefisus, reikalingos geros pažintys, reikia pasirinkti tinkamą laiką, mokėti kaip ir su kokiais žmonėmis elgtis. Aš galėčiau jums nurodyti apie dešimt asmenų, su kuriais reikėtų palaikyti gerus santykius; tuomet ir puikius benefisus turėsite: ir prizai, ir dovanos. Dalykas paprastas ir seniai visiems aiškus. Reikia priiminėti pas save padorius žmones... Bet kurgi čia! Koks čia butas! Kas čia norės užvažiuoti?

Domna Pantelevna. Publika, atrodo, ją myli, bet į benefistą... niekaip neįviliosi.

Duliebovas. Argi tai publika? Gimnazistai, seminaristai, krautuvininkai, smulkūs valdininkai! Jie mielai plos, kol rankos paskaus, po dešimt kartų iššauks Neginą, tačiau, niekšai, skatiko veltui neišleis.

Domna Pantelevna. Kas tiesa, tai tiesa, jūsų šviesybe. Žinoma, turint pažinčių, tai jau visai kitas reikalas.

Duliebovas. Savaiame aišku. Publikos kaltinti negalima, publika niekada kalta nebūva; čia taip pat visuomenės nuomonė, būti taja nuomone nepatenkintam — juokinga. Reikia mokėti užsitaruoti publikos meilę. Jūsų duktė nuolat turėtų būti turtingo jaunimo tarpe, ir, pagaliau, jos artimiausieji draugai būtume mes, solidūs žmonės. Kiauras dienas mes užsiėmę, kas šeimyniniais, kas ūkiniais, kas visuomeniniais reikalais, tik vakarais turime kelias laisvas valandėles; ir kurgi būtų patogiau, taip sakant, pailsėti nuo visų rūpesčių, vienam — ūkiškų, kitam — nuo jam pavestos tvarkyti žinybos ar rajono, jei ne pas jauną aktorę.

Domna Pantelevna. Kur čia man suprasti, jūsų šviesybe. Tuos žodžius jūs geriau Sašai pasakykite.

Duliebovas. Pasakysiu, būtinai pasakysiu, aš dėl to ir atvažiavau.

Domna Pantelevna. Stai, rodosi, ir ji atbėga.

Duliebovas. Tiktai jūs mum netrukdykite!

Domna Pantelevna. Ak, susimildamas, argi aš savo vaikui priešas?

[eina N e g i n a]

Kur taip ilgai? Kunigaikštis tavęs seniai laukia. *(Ima iš dukters skrybėlaitę, lietsargį, apsiaustą ir išeina)*

PENKTOJI SCENA

Duliebovas ir Neginą

Duliebovas (*prieina ir bučiuoja Neginai ranką*). O, mano džiaugsme, seniai jūsų laukiu.

Negina. Atleiskite, kunigaikštili! Benefisu rūpinuos, tikra kančia... (*Susimąsto*)

Duliebovas (*atsisėda*). Sakykite, susimildamas, mano drauguži...

Negina (*pabusdama iš susimąstymo*). Ko pageidaujate?

Duliebovas. Kaip vadinasi ta pjesė, kurioje jūs paskutinį kartą vaidinate?..

Negina. „Urijel Akosta“.

Duliebovas. Taip, taip... Puikiai jūs vaidinate, puikiai! Kiek jausmo, kilnumo! Rimtai jums sakau.

Negina. Dėkoju jums, kunigaikšči.

Duliebovas. Keistas pjesės dabar rašo, nieko nesuprasi.

Negina. Bet ji seniai parašyta.

Duliebovas. Seniai? Kieno gi, Karatygino ar Grigorjevo?

Negina. Ne, Guckovo.

Duliebovas. Al Guckovo... žinau, žinau. Jis parašė dar vieną komediją, puikią komediją „Rusų žmonės gero neužmiršta“.

Negina. Tai Polevojaus, kunigaikšči.

Duliebovas. Taip, taip... aš apsirikau... Polevojaus... Nikolajaus Polevojaus. Jis miestelėnas... Pats išmoko prancūziškai, mokslines knygas rašė, mėgdžiojo viską, kas prancūziška... Susiginčijo jis tuomet su kažkuo... su mokslininkais, ar su profesoriais... Į ką tai panašu, pagaliau tai netinka! Jam ir uždraudė mokslines knygas rašyti, įsakė vodevilius kurti. Vėliau pats buvo dėkingas, didelius pinigus ėmė. „Aš pats, sako, ir nebūčiau susipratęs.“ Kodėl jūs tokia susisielojusi?

Negina. Daug rūpesčių, kunigaikšči.

Duliebovas. Jūs, mano gražuole, turėtumėt linksmesnė būti, jums dar per anksti susimąstyti; stenkitės išsiblaškyti, pasiguosti kuom nors. Štai mes su jūsų mamyte kalbėjome...

Negina. Apie ką, kunigaikšči?

Duliebovas. Suprantama, apie jus, mano brangenybę, apie ką gi kitą! Blogas jūsų butas... Aktorei, gražiai merginai, gyventi tokioj pirmoj negalima, netinka.

Negina (*truputį išizeidus*). Blogas butas? Tai kas? Aš ir pati žinau, kad yra geresnių... Jums, kunigaikšti, reikėtų pasigailėti manęs, nepriminti apie mano neturtą, aš ir be jūsų nepamirštu jo nė valandėlei.

Duliebovas. Argi man jūsų negaila? Aš jūsų labai gailiuosi, mano gražuole.

Negina. Tai gailėkitės sau tyliai, jūsų šviesybe! Kokia man nauda iš jūsų gailesčio, o klausytis nemalonu. Jums atrodo, kad mano butas netinkamas; o man jis atrodo patogus, ir geresnio nereikia. Mano butas jums nepatinka, jums nemalonu lankytis į tokį butą, betgi niekas jūsų ir neverčia.

Duliebovas. Nesikarščiuokite, nesikarščiuokite, mano džiaugsme! Jūs neišklausote ir pykstate ant žmogaus, kuris jums atsidavęs visa širdim... Taip negalima...

Negina. Prašau kalbėti, aš klausau.

Duliebovas. Aš delikatus žmogus, aš niekada nieko nejėdinėju, mano delikatumas visiems žinomas. Aš niekada neišdrįščiau peikti jūsų buto, jei neturėčiau numatęs...

Negina. Ko, kunigaikšti?

Duliebovas. Pasiūlyti jums kitą, daug geresnį.

Negina. Už tą pačią kainą?

Duliebovas. Kam jums rūpintis kaina?

Negina. Man kažkas neaišku, kunigaikšti.

Duliebovas. Matote, mano laime, aš žmogus labai geras, švelnus, tai visiems žinoma... neatsižvelgiant į mano amžių, aš iki šiol išsaugojau jausmų gaivumą... galiu susižavėti kaip jaunuolis.

Negina. Aš labai džiaugiuosi; bet ką tai turi bendra su mano butu?

Duliebovas. Labai paprasta. Argi jūs nepastebit? Aš jus myliu... Puoselėti jus, lepinti... tai suteiktų man didžiausią malonumą... tai man būtina; mano sieloje labai daug švelnumo, man reikalinga ką nors myluoti, aš be to negaliu. Na, eikš čia, mano paukštelei!

Negina (*atsistoja*). Jūs iš proto išėjote!

Duliebovas. Perdaug jau stačiokiška, mano drauge!

Negina. Ką jūs sugalvojote? Susimildamas! Aš tam jokios progos nedaviau... Kaip jūs išdrįsote?

Duliebovas. Tyliau, tyliau, mano draugužil!

Negina. Kur tai matyta! Ateiti į svetimus namus ir nei iš šio, nei iš to pradėti kvailą įžeidžiančią kalbą.

Duliebovas. Tyliau, tyliau prašau! Jūs per daug jauna taip kalbėti.

Negina. Tai gražu! „Jūs per daug jauna“! Vadinas, jaunus galima įžeidinėti, kiek tik patinka, ir jie turi tylėti.

Duliebovas. Koks čia įžeidimas? Kur įžeidimas? Paprasčiausias reikalas. Jūs, nepažindama nei gyvenimo, nei padorios draugijos, išdrįstate smerkti garbingą žmogų! Ką jūs sau galvojat! Jūs mane įžeidžiat!

Negina (*su ašarom*). Dieve mano! Ne, tai jau per daug...

Duliebovas. Visam kam yra tinkama forma, gerbiamoji! Jūs blogai išauklėta, nepatinka jums mano pasiūlymas, jūs vis dėlto turėjote padėkoti man, savo nenorą išreikšti mandagiai, arba viską juokais paversti.

Negina. Ak, palikite mane, prašau! Nereikia man jūsų pamokslų. Pati žinau, ką daryti, pati moku atskirti gerą nuo blogo. Dieve manol! Nebenoriu jūsų klausytis.

Duliebovas. Tai ko gi jūs šaukiate?

Negina. Kodėl man nešaukti? Aš savo namuose, ko man bijoti?

Duliebovas. Puiku! Tik atsiminkite, mano džiaugsme, kad aš įžeidimo nepamirštu.

Negina. Gerai, gerai, atsiminsiu.

Duliebovas. Atleiskite, aš laikiau jus išauklėta mergina, aš nesitikėjau, kad dėl kiekvieno menkniekio susijaudinsite ir praverksite, kaip kokia virėja.

Negina. Gerai, tegu ir virėja, tik aš noriu būti dora.

Domna Pantelevna pasirodo tarpduryje

Duliebovas. Sveikinu! Tik vienos dorybės dar per maža: reikia būti protingesnei ir atsargesnei, kad vėliau netektų verkti. Bilieto man nesiųskite, aš neisiu į jūsų beneficą, neturiu laiko; jei sugalvosiu, nusipirksiu kasoje. (*Išeina*)

[eina Domna Pantelevna

ŠEŠTOJI SCENA

Negina ir Domna Pantelevna

Domna Pantelevna. Kas atsitiko? Kas įvyko tarp jūsų? Kunigaikštis išvažiavo? Ar tik neužpyko?

Negina. Tegu pyksta!

Domna Pantelevna. Ką tu! Atsikvošėk! Prieš pat benefistą? Tau galvoj negerai!

Negina. Bet juk nejmanoma! Ką jis kalba! Jeigu jūs girdėtumėt!

Domna Pantelevna. O tau kas? Tegu kalba. Ką tau gali pakenkti jo žodžiai.

Negina. Bet jūs negirdėjote, ką jis kalbėjo; ko kišatės ne į savo reikalus.

Domna Pantelevna. Žinau, labai gerai žinau, ką vyrai kalba.

Negina. Argi galima klausytis abejingai?

Domna Pantelevna. O kas čia tokio? Tegu pliauškia, kiek tik patinka. Tegu mala liežuviu savo malonumui, o tu juokis!

Negina. Nemokykite! Palikite, susimildama. Aš žinau, kaip elgtis.

Domna Pantelevna. Matyt, kad žinai: prieš pat benefistą susipykti su tokiu žmogumi!

Negina. Mamyte, argi jūs nematote, kad aš susijaudinusi. Aš visa virpu, ko jūs prie manęs kimbate.

Domna Pantelevna. Ne, tu palauk! Išklausk ir motinos nuomonę! Kaip prieš benefistą pyktis su žmonėm, jeigu jie tau reikalingi?.. Ar negalėjai tu palaukti? Po benefisto barkis, kiek patinka, aš tau nieko nesakysiu. Negalima jam ir valios duoti; suvaržyti reikia. Taip ir taip, vadinasi, tu baidykle iš kanapių!..

Negina. Užteks jau, mamyte!..

Domna Pantelevna. Ne, palauk! O prieš benefistą tu turėjai pasielgti mandagiau!..

Negina. Aš ir nesibariau. Aš tik įsiseidžiau ir pasakiau, kad paliktų mane ramybėje.

Domna Pantelevna. Neprotinga, labai neprotingai! Tau reikėjo pasistengti kaip galima būti mandagesnei. „Girdi, jūsų šviesybe, mes visuomet buvome jumis patenkintos ir visuomet

jums dėkingos; tik tokių niekšybių nenorime klausytis. Mes, girdi, visai kitokios, negu jūs apie mus galvojate." Stai, kaip reikia sakyti. Bus kilnu, garbinga ir mandagu.

Negina. Kas padaryta, tai padaryta; dabar jau nebe laikas apie tai kalbėti!

Domna Pantelevna. Aš kad ir nemokyta, bet žinau, kaip su žmonėmis kalbėti; o tave dar mokytojas moko.

Negina. Kam čia mokytoją minėti?.. Jūs apie tai nieko neišmanote, tai ir nesikiškite į ne savo reikalus.

Domna Pantelevna. Ką gi čia suprasti? Paprastas studentas... Didelio čia daikto, sakykite! Juk ne kažkoks baronas!.. Matėme mes tokių pakankamai. Tik kalbėti ir temoka... Plikas, kaip tilvikas. Vien fasonas, o net ir švarkelio padoraus neturi.

Negina. Ką jis jums padarė... už ką jūs? Kodėl jūs ir mane kankinate?

Domna Pantelevna. Na, kaipgi, tokia čia asmenybė! Ir kalbėti apie jį nedrįsk! Ne, brangioji, niekas man neuždraus, panorėsiu — išplėsiu, į akis išplėsiu. Pačius biauriausius žodžius parinksiu, tiesiai jam ir išdrošiu. Žinosi, kaip su motina kalbėtis, kaip ginčytis.

Negina. Išeikite!

Domna Pantelevna. Dar ko: „išeikite!“ Išeik pati, jeigu tau su manim negerai.

Negina. Atrodo, kad kažkas privažiavo... Išeikite, mamytel! Kam įdomu mudviejų protingo pašnekėsio klausytis!

Domna Pantelevna. Na ir neišeisiu. Pamanyk tik!.. Pati įžeidinėja motiną, kiek tik begalima, ir dar visokias pretenzijas reiškia... „Protingo pašnekėsio.“ Ne kvailesni už tave ir tavo pasižiaušusį studentą.

Negina (*žvilgtėrėjusi pro langą*). Velikatovai! Pirmą sykį pas mus... o čia...

Domna Pantelevna. Nesijaudinkite, gerbiamoji mamzel Negina, nesijaudinkite, garsioji aktore, elgtis moku ne blogiau už jus... Tik šito aš tau nedovanosiu!

Negina. Smielskaja su juo.

Domna Pantelevna. Taigi, žmonės moka...

Negina. Kokie arkliai, kokie arkliai!
Domna Pantelevna. Smielskaja tai važinėjasi, o mes
pėsčios vaikštom.

Įeina Smielskaja ir Velikatovas

SEPTINTOJI SCENA

*Negina, Domna Pantelevna, Smielskaja ir
Velikatovas*

Domna Pantelevna. Prašome, prašome, Nina Vasiljevna!

Smielskaja. Sveiki, Domna Pantelevna! Svečių atvedžiau, Ivaną Semionyčių Velikatovą.

Velikatovas nusilenkia

Domna Pantelevna. Ak, labai malonu susipažinti. Seniai jus žinau, dažnai teatre matydavau, bet susipažinti nebuvo progos.

Smielskaja. Sveika, Sašal Rengiausi pas tave, jau ir skrybėlaitę buvau užsidėjusi, staiga užvažiavo Ivanas Semionyčius, na prikibo, kad kartu važiuotume. Tu nepyksti? Tai mūsų atsiskyrėlė.

Negina (*paduoda ranką Velikatovui*). Na, ką tu! Man labai malonu. Jums reikėjo seniai susiprasti, Ivanai Semionyčiaui.

Velikatovas. Neišdrįsau, Aleksandra Nikolavna, aš žmogus nedrąsus.

Smielskaja. Nedrąsus — panašul!

Negina. Geriau sakykite — išdidus.

Domna Pantelevna. Be reikalo tu taip sakai; Ivanas Semionyčius žmogus visiems malonus, pati pastebėjau. Jis visai neišdidus.

Velikatovas. Nė trupučio, Domna Pantelevna.

Domna Pantelevna. Aš mėgstu tiesą sakyti.

Velikatovas. Aš taip pat, Domna Pantelevna.

Negina. Prašau sėsti, Ivanai Semionyčiaui!

Velikatovas. Būkite tokia gera, nesrūpinkitel Jūs, matyti, turite reikalų. Nekreipkite į mus dėmesio. Aš su Domna Pantelevna pakalbėsiu. (*Sėda prie stalo*)

Negina ir Smielskaja kalbasi pašnibždom

Negina (*Smielskajai*). Tai matai, Nina...

Smielskaja. Nejaugi?

Negina. Tikrai. Pati nežinau, ką daryti.

Smielskaja. Ką čia padarius? Kad taip tu... (*kalba pašnibždom*)

Domna Pantelevna. Užteks šnibždėtis! Argi tai mandagu?

Velikatovas. Netrukdykite! Kiekvienas turi savo reikalų.

Domna Pantelevna. Kokie ten reikalai! Vieni niekai. Žinau, apie ką kalba. Apie skarmalus. Štai kokie jų reikalai!

Velikatovas. Mums skarmalai — niekai, o joms — labai svarbu.

Domna Pantelevna. Benifistui neturi nei suknelės, nei pinigų.

Velikatovas. Na štai, matote. O jūs sakote, kad niekai. (*Zvilgtėrėjęs pro langą*) Vištelės jūsų?

Domna Pantelevna. Kurios?

Velikatovas. Kochinchiniškos.

Domna Pantelevna. Kur čia mums kokinietiškos! Buvo dvi gilianiškos ir dvi ispaniškos, o gaidys rusiškas; aras, o ne gaidys — bet visus išvogė.

Velikatovas. Jūs, tur būt, mylite višteles, Domna Pantelevna?

Domna Pantelevna. Be galo, mielasis, visus paukščius myltu.

Ieina Meluzovas

AŠTUNTOJI SCENA

*Negina, Smielskaja, Domna Pantelevna,
Velikatovas ir Meluzovas*

Negina. (*Velikatovui*) Leiskite supažindintil Piotras Jegoryčius Meluzovas. Ivanas Semionyčius Velikatovas.

Smielskaja. Ar žinote, Ivanai Semionyčiau, kad Piotras Jegoryčius studentas; jis Sašos sužadėtinis.

Velikatovas (*paduodamas ranką*). Labai malonu su jumis susipažinti.

Meluzovas. O kas čia jums malonaus? Tuščia frazė. Susipažinome, tai ir būsime pažįstami. Štai ir viskas.

Velikatovas (*pagarbiai*). Visai teisingai: per daug sako ma tuščių frazių, aš su jumis sutinku, bet, atleiskite, tai, ką aš pasakiau, ne frazė. Man malonu, kad artistės išteka už padorių žmonių.

Meluzovas. Jei tai tiesa... dėkoju jums! (*Prieina ir stipriai spaudžia Velikatovui ranką*)

Negina. Einam, Nina, aš tau parodysiu suknelę. Pažiūrėsi, ar galima ją pertaisyti. (*Velikatovui*) Atleiskite, kad mes jus paliksime. Man atrodo, kad jums neteks nuobodžiauti. Jūs pasikalbėsite su išmokslintu žmogum, tai įdomiau kaip su mumis. Einam, mamyte! Atrakinkite spintą!

Negina, Smielskaja ir Domna Pantelevna išeina

DEVINTOJI SCENA

Velikatovas ir Meluzovas

Velikatovas (*pastebėjęs ant stalo knygas*). Sąsiuviniai ir knygos.

Meluzovas. Mokomės po truputį.

Velikatovas. Sekasi neblogai?

Meluzovas. Nieko, galima sakyti, vidutiniškai.

Velikatovas. Ir to pakanka. Aleksandra Nikolavna mažai turi laiko: beveik kas dieną nauja pjesė, reikia rolę paruošti, pagalvoti apie kostiumą. Nežinau, kaip jūs manote, bet man atrodo sunku kartu mokytis ir rolę, ir gramatiką.

Meluzovas. Žinoma, gana sunku.

Velikatovas. Pagaliau yra tikslas, yra noras, o tai jau didelis dalykas. Garbė jums ir šlovė.

Meluzovas. Na, pavyzdžiui, už ką ta šlovė?

Velikatovas. Už kilnius tikslus. Kam gali ateiti mintis mokytis aktorę gramatikos!

Meluzovas. Ar tik jūs nesijuokiate?

Velikatovas. Nė kiek, susimildamas, to aš niekada sau neleisčiau. Aš labai myliu jaunuolius.

Meluzovas. Argi?

Velikatovas. Labai mėgstu jų klausytis... tai atgaivina sielą. Tokie kilnūs ir taurūs sumanymai... net pavydu.

Meluzovas. Ko čia pavydėti? Kas jums trukdo turėti kilnius ir taurius sumanymus.

Velikatovas. Kur čia mums, susimildamas! Gyvenimo proza mus nugalejo. Norėtusi į rojų, bet nuodėmės kelią pastoja.

Meluzovas. Kokios gi nuodėmės jums kelią pastoja?

Velikatovas. Sunkios. Praktiškas galvojimas, materialiniai apskaičiavimai — štai mūsų nuodėmės. Nuolat sukiesi sferoje to, kas pasiekiamo, kas galima; na ir susmulkėja siela, kilnios ir taurios mintys nebeatina į galvą.

Meluzovas. Bet ką gi jūs vadinate kilniomis mintimis?

Velikatovas. Tokias mintis, kuriose labai daug kilnumo ir labai maža vilties jas įgyvendinti.

Ieina Neginą, Smielską ir Domną Pantelevną

DEŠIMTOJI SCENA

Velikatovas, Meluzovas, Neginą, Smielską ir Domną Pantelevną

Smielską (*Neginai*). Visa tai, mano miela, netinka.

Neginą. Aš ir pati matau. Įsitaisyti naują labai brangiai kainuos.

Smielską. Tai ką gi daryti! Taip negalima... Važiuijam, Ivanai Semionychai!

Velikatovas. Jūsų paslaugoms. (*Paduoda Neginai ranką*) Turiu garbės atsisveikinti!

Neginą. Kokie jūsų arkliai! Kad taip kada nors pasivažinėjus.

Velikatovas. Kada pageidaujate, įsakykite tiksliai. (*Paduoda ranką Meluzovui, vėliau Domnai Pantelevnai*) Mano pagarba, Domna Pantelevnai! Kaip jūs panaši į mano tetulę!

Domna Pantelevna. Nejaugi?

Velikátovas. Nuostabus panašumas... Vos nepavadinau jus tetule.

Domna Pantelevna. Vadinkite... Kas neleidžia?

Smielskaja. Važiuojam! Viso gero, Saša! Likite sveikil (*Visiems lenkiasi*)

Velikátovas (*Domnai Pantelevnai*). Iki pasimatymo, tetule!

Smielskaja ir Velikátovas išeina. Domna Pantelevnu palydi iki durų

Domna Pantelevna. Ak, prokuratasi! (*Neginai*) O tu sakai, kad jis išdidus! Visai neišdidus. Ar berasi malonesnį. (*Iš-eina*)

VIENUOLIKTOJI SCENA

Negina ir Meluzovas

Negina (*prie lango*). Kaip nuvažiavo. Puikumėlis! Laiminga ta Nina; štai pavydėtino charakterio!

Meluzovas apkabina ją

Apkabina, kaip meškal.. Baisiai nemėgstu. Leisk mane, Petia.

Meluzovas. Saša, tu man dar neparodei jokio švelnumo. Nieko sau sužadėtiniai!

Negina. Vėliau, Petia, vėliau. Leisk man truputį nurimti! Dabar man ne tas rūpi.

Meluzovas. Jei ne tas rūpi, tai mokomės.

Negina. Koks čia dabar gali būti mokslas! Man benefisas neišeina iš galvos; suknelės neturiu, štai bėda.

Meluzovas. Mes ne apie suknelę kalbėsime, tai ne mano dėstomas dalykas; šioj srity j mokytojus netinku.

Negina. Ak, man dabar ne mokymas reikalingas, o pinigai.

Meluzovas. Ir šioj srity aš bejėgis. Gausiu tarnybą, įsikinysiu j darbą, tuomet gyvensim be vargo. Na, ką dabar veiksime? Štai ką, Saša: pradėsime nuo išpažinties.

Negina. Man visada tas kažkaip nemalonu.

Meluzovas. Tu manęs droviesi?

Negina. Ne, bet kažkaip sunku... nemalonu.

Meluzovas. Reikia nugalėti tą nemalonų jausmą. Pati prašei mokyti tave gyventi; kaip kitaip tave mokyti, negi paskaitas skaityti? Tu man turi papasakoti, ką jautei, kalbėjai, ką veikei; aš tau pasakysiu, kaip reikėjo jausti, kalbėti ir elgtis. Tuo būdu tu palaipsniui tobulėsi, o laikui bėgant būsi...

Negina. Kas būsiu?

Meluzovas. Būsi puiki moteris, tokia, kokia ir turi būti, kaip ir reikalaujama iš tokių kaip jūs.

Negina. Taip, aš tau dėkinga. Pati jaučiu, jau dabar daug geresnė pasidariau... Visa tai tavo nuopelnas, balandėli... Na, pradėsim.

Meluzovas (*sėda prie stalo*). Sėsk šalia manęs!

Negina (*sėda šalia. Meluzovas viena ranka į ją apkabina*). Na, klausyk! Šįryt pas mane buvo atvažiavęs kunigaikštis Duliebovas. Sakė, kad mano butas blogas ir kad taip gyventi netinka; aš truputėlį įsižeidžiau, pasakiau, kad jei mano butas jam nepatinka, niekas neverčia jo lankytis.

Meluzovas. Gerai, Saša! Toliau!

Negina. Toliau pasiūlė persikelti į kitą butą, geresnį.

Meluzovas. Kam jam to prireikė?

Negina. O tam, kad jis, turėdamas sieloje labai daug švelnumo, neturi ką glamonėti.

Meluzovas (*kvatoja*). Tai silogizmas netikėtas! Kadangi aš neturiu ką glamonėti, o glamonėti reikia, tai čia butas blogas, ir jūs privalote persikraustyti į naują butą. (*Kvatoja*) Na, ir kunigaikštis! Padarė paslaugą.

Negina. Matai, tu juokiesi, tau linksma, o aš apsiverkiau.

Meluzovas. Taip turi būti: man juoktis, tau verkti.

Negina. Bet kodėl gi?

Meluzovas. Tik tu pagalvok! Jei nuo tokių kalbų tau būtų labai linksma, o aš pravirkčiau, kaip tuomet atrodytų?

Negina (*pagalvojus*). Žinoma, tai būtų labai negražu. Ak, tu galvele! (*Glosto jam galvą*) Sakyk man, Petia, kodėl tu toks protingas?

Meluzovas. Protingas, ar ne — tai dar klausimas; bet kad protingesnis už daugelį iš jūsų, nėra abejonės. Ir protingas dėl to,

kad daugiau galvoju, negu kalbu; o jūs daugiau kalbate negu galvojate.

Negina. Dabar pasakysiu paslaptį... Tik nepyk, susimildamas! Tai jau moterų silpnybė. Aš šandie pavyduliauau.

Meluzovas. Kam tu galėjai pavyduliauti, mieloji? Ir ko?

Negina. Bet tik tu nepyk! Smielskajai... kad ji taip linksmai gyvena, tokiais puikiais arkliais važinėjasi. Negerai, žinau, kad negerai.

Meluzovas. Pavyduliavimas — pavojingas jausmas: vyrai tą gerai žino ir naudojami jūsų silpnybė. Iš pavydo moterys daug kvailysčių sugeba padaryti.

Negina. Žinau, žinau, turiu daug pavyzdžių. Man tik akimirksniui ši mintis į galvą atėjo, vėliau apsigalvojau.

Meluzovas. Ką gi, Saša, teks pasirinkti vieną iš dviejų. Mudu norime gyventi dorai ir darbu pelnyti sau duoną, argi mums apie arklius galvoti!

Negina. Žinoma! Bet ir darbu pelnantis sau duoną galima rasti malonumų. Petia, juk taip, ar ne?

Meluzovas. Žinoma!

Negina. Tu pas mus papietauk! Po pietų aš tau paskaitysiu rolę, taip praleisim visą dieną drauge. Pratinsimės prie ramaus šeimyninio gyvenimo.

Meluzovas. Puikiai!

Negina (*klausosi*). Kas tai? Lyg kas privažiavo.

Jėina Smielskaja su dviem ryšuliais rankose

DVYLIKTOJI SCENA

Negina, Meluzovas ir Smielskaja

Smielskaja. Stai, Saša, imkl (*Paduoda vieną ryšulį*) Tai Ivanas Semionychius nupirko mums po suknelę. Šita tau, o ta man.

Išvynioja ir žiūri abu gabalus

Meluzovas. Kokią gi jis turi teisę pirkti Aleksandrai Nikolajnai dovanas?

Smielskaja. Ak, prašau mesti savo samprotavimus! Jūsų filosofija dabar ne vietoj. Tai visai ne dovana, tai už bilietą į benefisą.

Meluzovas. O jums už ką?

Smielskaja. Ne jūsų dalykas! Už tai, kad myli mane.

Negina. Kaip tik tai, ko man reikia, Nina. Ak, kaip miela!

Smielskaja. Juk aš išrinkau; o aš žinau, ko tau reikia. Na, važiuojame, Saša, važiuojam greičiau!

Negina. Kur?

Smielskaja. Pasivažinėti Ivano Semionyčiaus arkliais, vėliau pietauti stoty. Jis pakvietė visą trupę, nori atsisveikinti su visais; greitai išvažiuoja.

Negina (*susimąsčius*). Iš tikrųjų nežinau.

Smielskaja. Ką tu, susimildama! Ką čia galvoti! Argi galima atsisakyti? Turi gi jam padėkoti.

Meluzovas. Įdomu, kaip jūs pasielgsite šiuo atveju?

Negina. Žinote ką, Piotrai Jegoryčiau? Aš galvoju, kad man reikia važiuoti, kitaip būtų nemandagu. Galima priešišškai nuteikti visą publiką: kunigaikštis jau pyksta, ir Velikatovas gali įsižeisti.

Meluzovas. O kada gi pratinsimės prie ramaus šeimyninio gyvenimo?

Smielskaja. Tai jau po benefiso, Piotrai Jegoryčiau. Dabar ne laikas apie šeimyninį gyvenimą galvoti. Net juokinga. Sušpės dar šeimyninis gyvenimas įkyrėti; o dabar reikia pasinaudoti proga.

Negina (*ryžtingai*). Ne, Piotrai Jegoryčiau, važiuosiu. Tikrai, atsisakyti nepatogu.

Meluzovas. Kaip jums patinka, tai jūsų dalykas.

Negina. Ne tai svarbu, patinka man ar ne; gal man ir nepatinka, bet važiuoti reikia; aišku, reikia, ir samprotauti nėra ko.

Meluzovas. Tai važiuokite.

Smielskaja. Renkis, renkis!

Negina. Aš tuoj. (*Ryžuliu nešina, nueina už pertvaros*)

Smielskaja. Ar tik jūs nesumanėte pavyduliauti? Dėl to galite būti ramus, greit jis išvažiuoja, o be to, ir aš neperleisiu jo Sašai.

Meluzovas. „Neperleisiu“. Jūs man atleiskite, bet tokie santykiai tarp vyro ir moters man nesuprantami.

Smielskaja. Kurgi čia jums suprastil Juk jūs gyvenimo visiškai nēpāžįstate. Kai pagyvensite tarp mūsų, tuomet išmoksite viską suprasti.

Ieina apsirengusi N e g i n a

Na, važiuojam! Likite sveikil! *(Išeina)*

N e g i n a. Petia, tu ateik vakare; mes mokysimės; aš būsiu gerutė, aš tavęs visur ir visada klausysiu, o dabar atleisk man! **Na, atleisk, mielas!** *(Bučiuoja jį ir išbėga)*

Meluzovas *(užsimaukšlina skrybėlę).* Hm! *(Pagalvojęs)*
Zingsniuosime namo! Nieko nepadarysi!

ANTRASIS VEIKSMAS

Miesto sodas. Į dešinę nuo aktorių — užpakalinė teatro dalis (medinė) su įeinamomis durimis į sceną; arčiau avanscenos suolas; kairėje, pirmame plane, po medžiais, suolelis ir stalas. Gilumoje po medžiais staliukai ir sodo baldai

PIRMOJI SCENA

Tragikas sėdi prie stalo, parėmęs galvą rankomis; iš teatro išeina Narokovas

Tragikas. Pertrauka, Martynai?

Narokovas. Pertrauka. O tu jau ir vėl „už upės, už Uralo“?

Tragikas. Kur mano Vasia? Kur mano Vasia?

Narokovas. Ką aš galiu žinoti.

Tragikas. Ateik čia, Martynai!

Narokovas (*prieina*). Na, atėjau, tai ką?

Tragikas. Pinigų turi?

Narokovas. Nė kreicerio.

Tragikas. Martynai... drauguil! Didis tai žodis!

Narokovas. Pas un sou¹, nors kišenės išversk.

Tragikas. Blogai.

Narokovas. Labai blogai.

Tragikas (*palinguoja galvą*). O žmonės, žmonės!

Tyla

Martynai!

¹ Nė grašio.

Narokovas. Ko dar?

Tragikas. Eik pasiskolink!

Narokovas. Iš ko įsakysite pasiskolinti? Kreditas mūsų nedidelis.

Tragikas. O žmonės, žmonės!

Narokovas. Ir tikrųjų „o žmonės, žmonės!“

Tragikas. Ir tu pramurmėjai, Martynai?

Narokovas. Kažkokia šlykšti, velniška intriga rengiama.

Tragikas (*rūsčiai*). Intriga? Kur? Prieš ką?

Narokovas. Prieš Aleksandrą Nikolavną.

Tragikas (*dar rūščiau*). Kas jis? Kur jis? Pasakyk, kad jam teks reikalo su manim turėti, su Jerastu Gromilovu!

Narokovas. Nieko tu nepadarysi. Nutilk! Neerzink manęs! Aš ir taip susijaudinęs, o tu triukšmauji be reikalo. Vargas man su jumis! Visiems jums kažko per daug, kažko trūksta. Nusikamavau aš, bežiūrėdamas į jus. Komikai turi per daug komizmo, tu turi per daug tragizmo. Trūksta jums gracijos... gracijos ir saiko. Saikingumas ir yra menas. Jūs ne aktoriai, bet juokdariai iš pupų!

Tragikas. Ne, Martynai, aš taurus... Ak, koks aš taurus! Tiktai skaudu, brolau Martynai, kad aš taurus tik tada, kai būnu girtas... (*Nuleidžia galvą ir tragiškai rauda*)

Narokovas. Na štai, argi ne juokdarys, ar ne juokdarys!

Tragikas. Martynai! Sako, kad tu beprotis; sakyk, tai tiesa, ar ne?

Narokovas. Tiesa, aš sutinku; tiktai su viena sąlyga: jeigu jūs visi čia protingi, tai aš beprotis, tuomet nesiginčysiu.

Tragikas. Žinai, Martynai, į ką mudu panašūs?

Narokovas. Į ką?

Tragikas. Tu žinai Lyrą?

Narokovas. Žinau.

Tragikas. Tai atsimeni, ten miške, per audrą... Aš Lyras, o tu — mano kvailys.

Narokovas. Ne, klysti, Lyro mūsų tarpe nėra, o kas iš mūsų kvailys, palieku tau pačiam padaryti išvadą.

Iš teatro ateina N e g i n a

ANTROJI SCENA

Tragikas, Narokovas ir Nегina

Nегina. Kas čia yra, Martynai Prokofjičiau? Ką jie su manim daro?

Narokovas (*susiimdamas galvą*). Nežinau, nežinau, neklauskite manęs.

Nегina. Taip užgaulu, kad verkti norisi.

Narokovas. O, neverkite, jie neverti jūsų ašarų. Jūs baltas balandis juodvarnių būry. Jūsų baltumas, jūsų skaistumas juos įžeidžia. Stai jie ir kerta jums.

Nегina (*pro ašaras*). Paklauskite, Martynai Prokofjičiau, juk prie jūsų, prie jūsų, atsimenate, jis man žadėjo leisti suvaidinti prieš benefisą. Ir aš laukiau, visą savaitę nevaidinau, šiandien paskutinis spektaklis prieš benefisą, o jis, nenaudėlis, ką darol „Fru-fru“ paskiria su Smielskaja.

Narokovas. Kinžalą į krūtinę — iki rankenos!

Nегina. Mano benefiso išvakarėse surengia jai ovacijas, įteikia gėles, o mane publika visai pamiršo. Kokios gi bus mano pajamos!

Tragikas. Ofelija, šalinkis žmonių!

Nегina. Aš ėmiau jam sakyti, o jis šposus krečia ir juokiasi į akis.

Narokovas. Jis — medis, tikras medis, ąžuolas, uosis.

Tragikas. Ofelija, šalinkis žmonių!

Nегina. Tik jūs vienas, Martynai Prokofjičiau, mane mylite.

Narokovas. O taip, labiau už šviesą, labiau už gyvenimą.

Nегina. Aš jus suprantu ir pati myliu.

Narokovas. Suprantate, mylite? Na štai aš ir laimingas, taip, taip... (*Tyliai juokiasi*) Laimingas kaip vaikas.

Nегina. Padarykite paslaugą, Martynai Prokofjičiau, suraskite Piotrą Jegoryčių, pasakykite jam, kad ateitų pas mane į sceną.

Narokovas. Aš taip laimingas, kad su malonumu pašauksiu ir atvesiu jums jūsų mylimąjį.

Nегina. Jis ne mylimasis, Martynai Prokofjičiau, o sužadėtinis.

Narokovas. Vis tiek, vis tiek, balandi mano baltasis. Sužadėtinis, vyras, bet jeigu jūs mylite jį — jis jūsų mylimasis. Aš pats toks laimingas, kad nepavydžiu jam.

Negina. Be to, užėikite į kasą, sužinokite, ar perka bilietus į mano benefisą. Aš palauksiu jūsų rengiamajame kambaryje; gersime arbatą.

Narokovas išeina

Tragikas. Jeigu su romu, tai ir aš ateisiu.

Negina. Ne, be romo. (*Išeina į sceną*)

Tragikas. Kur mano Vasia? Kur mano Vasia? (*Nueina į sodo gilumą*)

Įeina kunigaikštis Duliebovas ir Migajevas

TREČIOJI SCENA

Duliebovas ir Migajevas

Duliebovas. Negina mums netinka, aš jums sakau. Jūs privalote pataikauti kilmingajai publikai, aukštuomenei, bet ne galerėjai. O Negina ne mūsų skonio, per daug paprasta, nei manierų, nei tono.

Migajevas. Drabužių gerų neturi, o talentas didelis.

Duliebovas. Na, talentas! Daug jūs suprantate, mano mielas!

Migajevas. Tikrai, jūsų šviesybe, nelabai daug suprantu, bet mes sprendžiame... atleiskite, jūsų šviesybe, pagal kišenę: didelės pajamos, tai ir talentas.

Duliebovas. Na, žinoma, jūs materialistai.

Migajevas. Jūsų šviesybė teikėtės visiškai teisingai pasakyti, mes materialistai.

Duliebovas. Jūs nesuprantate to... švelnumo... taip sakant... tos elegancijos.

Migajevas. Nesuprantam, jūsų šviesybe. Bet leiskite jums pranešti, aš pernai buvau pasikvietęs elegantišką garsenybę aukštosios visuomenės damoms vaidinti...

Duliebovas. Na, ir kas?

Migajevas. Nuostolis, jūsų šviesybe. Nei grožio, nei malonumo.

Duliebovas. Negraži buvo? Kaip galima sakyti, kaip galima išdrįsti sakyti, kad negraži buvo!

Migajevas. Atsiprašau, jūsų šviesybe. Tikrai graži buvo: kai rengiasi, būdavo, visa trupė prie jos rengiamojo, kas prie durų, kas prie plyšelių. Juk mūsų rengiamieji kambariai permatomi kaip mezginiai.

Duliebovas (*kvatojasi*). Cha, cha, cha! Stai, matote! Ir malonumas taip pat.

Migajevas. Tikrai, jūsų šviesybei malonumas, o man vargas.

Duliebovas. Cha, cha, cha! Kalamburų mėgėjas esi.

Migajevas. Be to negalima, visko turi būti po truputėlį, kitaip prazūsi; ~~toks~~ mūsų amatas, jūsų šviesybe.

Duliebovas. Tu geriau vodevilius rašytum. Atleiskit, aš į jus kreipiuosi „tu“... Tai parodo tik mano palankumą, mielas.

Migajevas. Tik palankumas mus ir palaiko. Svarbiausia jūsų palankumas, o kaip ten vadinsite, „tu“ ar „jūs“, visiškai neturi reikšmės.

Duliebovas. Ne, kam gil Aš mandagus, aš visada delikatus. Tai kodėl gi jūs vodevilių nerašote?

Migajevas. Mėginau, jūsų šviesybe.

Duliebovas. Na ir kaip?

Migajevas. Teatrinis-literatūrinis komitetas nepritarė.

Duliebovas. Keista. Kodėl gi?

Migajevas. Nežinau, jūsų šviesybe.

Duliebovas. Kitą kartą, kai parašysite, tai pasakykite man. Aš jums tuojau... aš turiu... Na, ką čia. Tik pasakykite.

Migajevas. Klausau, jūsų šviesybe.

Duliebovas. O aš tai tuoj... Aš ten turiu... Na, ką čia šnekėti, tik pasakykite... O vietoj Neginos aš jums surasiu tikrą aktorę, o išvaizda (*skėstelėja rankomis*) tai, gerbiamasis, pirščiukus apsilaižysit.

Migajevas. Pirščiukus apsilaižyti tai nieko, pakenčiama, kad tik netektų kumščiu ašarų šluostyti, jūsų šviesybe?

Duliebovas. Cha, cha, cha! Jūs kalamburų mėgėjas! Jūs tikrai rašykite vodevilius, rašykite, aš jums patariu. O aktorė, aš jums pasakysiu, žavinga.

Migajevas. O kokia kaina, jūsų šviesybe?

Duliebovas. Na, kaina, žinoma, aukštesnė.

Migajevass. Iš kurgi pinigai, jūsų šviesybe? Iš kur įsaky-site paimti? Ir taip kas metai jų kaina kyla, o pajamos menkėja ir menkėja. Mokam atlyginimą kaip patrakę, tarytum milijonieriai. Gal pusiau, jūsų šviesybe?

Duliebovas. Ką tai reiškia „pusiau“? Kaip tai pusiau?

Migajevass. Pusiau. Pusę algos mokate jūs, pusę aš.

Duliebovas. Cha, cha, cha! Sutinku... Na, kas ta Neginas? Argi tai pirmą kartą aktorė! Ji nuobodi, mano mielas, ji nepagyvina draugijos, tik liūdesį įvaro.

Migajevass. Ką darysi! Jeigu jūsų šviesybė to pageidaujate, aš su ja sutarties neprateisiu.

Duliebovas. Taip ir padaryk.

Migajevass. Jos sutartis baigiasi.

Duliebovas. Na štai ir puiku! Visa mūsų publika bus jums dėkinga.

Migajevass. Kiek čia jūsų publikos, jūsų šviesybe, pirmoji eilė kėdžių.

Duliebovas. Užtat mes duodame toną.

Migajevass. Kad tik nepraloštume!

Duliebovas. O ne, nesirūpinkite! Publika jai atšalo: pamatysite, iš benefiso ji visai neturės pajamų. Kertame lažybų?

Migajevass. Prieštarauti nedirštu.

Duliebovas. Man ir negalima prieštarauti, aš geriau už jus pažįstu publiką ir suprantu reikalą. Aš jums tokią aktorę surasiu, kad visiems sukels entuziazmą, tada jau mes dainuodami gyvensim.

Migajevass. Dainuodami? Kad tik vilku netektų staugti, jūsų šviesybe.

Duliebovas. Cha, cha, cha! Ne, tu kalamburų mėgėjas, tikras kalamburistas. Ak, atleiskite. Aš taip kreipiuosi tada, kai draugiškai įsišneku, bendrai aš delikatus. Aš net ir su tarnais... (Išsima *portsigarą*) Nori cigarą?

Migajevass. Mielai, jūsų šviesybe. (Ima *cigarą*) Iš brangiųjų?

Duliebovas. Aš pigių nerūkau.

Migajevass. Turiu rūpestį, jūsų šviesybe.

Duliebovas. Kokį?

Migajėvas. Pradėjo girtuokliauti tragikas. Šit, slankioja po sodą.

Duliebovas. Ar dokumentai jo kaip reikiant?

Migajėvas. Kada gi jų dokumentai kaip reikiant būna, jūsų šviesybe?

Duliebovas. Tai galima pagąsdinti: kad, girdi, etapo keliu į gyvenamąją vietą.

Migajėvas. Ne, jūsų šviesybe, gąsdinti jų neapsimoka.

Duliebovas. Kodėl gi?

Migajėvas. Jie labai plačios sielos žmonės, jūsų šviesybe. Man, sako, nors į Kamčatką, o tu — niekšas! Ir taip įtikinančiai, jūsų šviesybe, tą ištaria, kad nebe pasikalbėjimas rūpi, o galvoji, kaip sveiką kailį išnešti.

Duliebovas. Žinoma, tokiu atveju geriau švelnumu.

Migajėvas. Mėginame ir švelnumu. Žmonės stebisi, kaip tramdytojai eina į liūto narvą; mūsų tuo nenustebinsi. Aš geriau sutikčiau eiti prie liūto, negu prie tragiko, kai jis blogai nusiteikęs arba girtas.

Duliebovas. Cha, cha, cha! Jie, matyt, gerokai įvarė jums baimės. Aš eisiu paieškoti savųjų. *(Nueina už teatro)*

[eina tragikas]

KETVIRTOJI SCENA

Migajėvas ir tragikas

Migajėvas *(duodamas cigarą)*. Nori cigarą?

Tragikas. Skatikinis? Iš tavęs gero negausi.

Migajėvas. Ne, geras, kunigaikštiškas.

Tragikas. Kodėl gi pats nerūkai?

Migajėvas. Man savi geresni. *(Išsiima sidabrinį portsigarą)*

Tragikas. Štai koks tavo portsigaras. O sakai, kad pinigų neturi.

Migajėvas. Keistuoli, seniai užstatyčiau, bet negaliu, prisiminimui dovanotas, saugau labiau kaip akį. Matai įrašą: „Gavrilai Petrovičiui Migajevui nuo publikos.“

Tragikas. Etiopas!

Migajevas. Kalbėk su tavim, jei esmės nesupranti. Stai publika, tur būt, veiksma pasibaigė. (*Išeina*)

Tragikas (*įkandin jo*). Etiopas! (*Sėda prie stalo*) O, žmonės, žmonės! (*Nuleidžia galvą ant rankų*)

Įeina Duliebovas, Velikatovas, Bakinas ir Vasia

PENKTOJI SCENA

Tragikas, Duliebovas, Velikatovas, Bakinas ir Vasia

Bakinas. Tai puik! Reikia jas pamokyti, ateity protingesnės bus. Aš buvau pasiteirauti kasoje, surinko dar tik 14 rublių.

Vasia. Kapitalas nedidelis. Dar ryt iš ryto ir vakare paruos, na ir susirinks.

Bakinas. Šimtą rublių. Daugiau nesurinks.

Vasia. Ir tai pinigai.

Bakinas. Nedideli. Aišku, ir skolų esama, už visokius ten skarmalus, be to aktorei neįmanoma. (*Vasiai*) Jums neskolinga?

Vasia. Mes į kreditą neduodame.

Bakinas. Slepiaite. Man tai patinka, labai malonu, kad viešoji nuomonė taip vieningai išreiškiama. (*Velikatovui*) Kaip jūs manote?

Velikatovas. Visiškai su jumis sutinku.

Bakinas. Kunigaikščio asmeny ji įžeidė mūsų draugiją; o draugija jai už tai atsilygina abejingumu, duoda jai suprasti, kad užmiršo apie jos egzistavimą. O kai jai teks dantis ant lentynos pasidėti, tuomet išmoks, kaip reikia elgtis.

Vasia. Kuo gi ponia Neginą įžeidė jo šviesybė?

Bakinas. Pažįstate jūs kunigaikštį Iraklijų Stratonyčių? Stai jis!

Vasia. Kurgi nepažinsi, ir kas mūsų krašte nepažįsta jo šviesybės!

Duliebovas. Mudu seniai pažįstami, aš dar jo tėvą...

Bakinas (*Vasiai*). Vadinas, jūs žinote, koks jis žmogus? Tai žmogus vertas aukščiausios pagarbos, tai mūsų aristarchas, mūsų draugijos siela, gero skonio žmogus, mėgstas gerai pagyventi,

mėgstas meną ir giliai jį suprantas, visų dailininkų ir aktorių globėjas. Žinoma, pirmenybę duodas aktorėms...

Duliebovas. Gal jau užteks?

Bakinas. Kiekvienam pagal jo nuopelnus, kunigaikšti. Be to, jis žmogus dosnus, vaišingas, prisirišęs prie šeimos, ponai, įsidėmėkite, tai šiais laikais retenybė. Vienu žodžiu, žmogus gerbtinas visais atžvilgiais. Teisybę sakau?

Vasila. Visai teisingai.

Bakinas (*Velikatovui*). Čia, atrodo, dviejų nuomonių neturėtų būti?

Velikatovas. Visai su jumis sutinku.

Bakinas. Ir šis, ponai, visais atžvilgiais gerbiamas žmogus, prisirišęs prie šeimos, panorą savo palankumu padaryti laimingą merginą, būtent Neginą. Kas gi čia blogo, aš jūsų klausiu. Jis labai mandagiai jai sako: „Norite, širdele, būti mano išlaikoma?“ O ji teikėsi įsižeisti ir pravirkti.

Duliebovas. Užteks, Grigorijau Antonyčiau, baikite, būkite toks malonus.

Bakinas. Kodėl gi, kunigaikšti?

Duliebovas. Kada jūs imate girti ką nors, tai tas visais atžvilgiais garbingas žmogus darosi nebegarbingas.

Bakinas. Kaip jūs norite. Aš nežinau... man atrodo, kad aš visada sakau teisybę. Leiskite, kunigaikšti, man baigti. Įsivaizduokite, ponai Neginą įsižeidė. Jai ir į galvą neateitų įsižeisti, bent pati tikrai nebūtų supratusi, todėl, kad iš esmės čia nieko jai įžeidžiančio nebuvo. Kas nors iš šalies yra padaręs jai įtakos.

Duliebovas. Taip, aš girdėjau.

Bakinas. Ta panelė susirado mokytoją studentą; vadinasi, dalykas aiškus.

Duliebovas. Į teatrą įsiskverbė.

Bakinas. Dirbtų savo darbą, piaustytų šunis ir varles, o dabar sugalvojo aktoriaus šviesti. Mokslo propaganda aktorių tarpe — pavojingas dalykas, prieš jį reikia griebtis neatidėliojamų priemonių.

Duliebovas. Būtinai.

Bakinas. O ką, jeigu jie iš tikrųjų apšvies jas, — ką gi tada mudviem su kunigaikščiu veikti?

Duliebovas. Pagaliau užteks, prašau jus!

Bakinas. Prašau, aš pabaigiau. (*Velikatovui*) Jūs, rodos, norėjote išvažiuoti šiandieną?

Velikatovas. Ne visada lengva numatyti galimumus. Iš tikrųjų norėjau šiandieną išvažiuoti, bet dabar pasitaiko viena operacija, kurios anksčiau nenumačiau.

Bakinas. Tikėtės pasipelnyti?

Velikatovas. Tai rizikingas dalykas: galima pasipelnyti, bet labai galima ir nuostolių turėti.

Bakinas. Gera būtų šiandien kartu pavakarieniauti.

Velikatovas. Ką gi, aš nieko prieš.

Bakinas. O jūs, kunigaikšti?

Duliebovas. Gerai, galime važiuoti.

Bakinas. Spektakliui pasibaigus susirenkam čia ir kur nors važiuojam. Kas dabar ten? Divertismentas?

Vasia. Kažkoks pasakotojas pasakoja.

Duliebovas. Ką gi, einam, pasijuoksim.

Bakinas. Dar pridėkite, kunigaikšti: jei bus iš ko.

Bakinas, Duliebovas ir Velikatovas išeina

Tragikas. Kur mano Vasia?

Vasia (*prieina*). Vasia čia. Ko tau?

Tragikas. Kur tu, brolau, vis dingsti?

Vasia. O tau ko reikia iš manęs, sakyk greičiau!

Tragikas. Ko reikial? Pagarbos reikia. Argi tu savo pareigų nežinai?

Vasia. Na, palauk truputį, pagerbsiu. Tiek laukęs, dar truputį gali palaukti. Aš einu pasakotojo pasiklaudyti: visi mūsiškiai ten. Na, būk draugas, netrukdyk man!

Tragikas. Eik! Aš taurus.

Vasia išeina

Nuo scenos ateina Negina, Smielskaja ir Meluzovas; pastarasis neša Neginos pledą ir paleriną

SEŠTOJI SCENA

Tragikas, Negina, Smielskaja ir Meluzovas

Smielskaja. Tikrai, Saša, tavo padėtis labai nemaloni, suprantu, tik aš čia niekuo dėta. Ak, Saša, ir aš esu keblioji padėty.

Negina. Negali būti, kokių tu gali turėti keblumų. Aš netikiu. Tau taip sekasi gyventi.

Smielskaja. Tačiau matai... (*Nusiveda Neginą į šalį*) Kunigaikštis man rodo didelį palankumą.

Negina. Tai kas gi! Čia jau tavo reikalas.

Smielskaja. Žinoma, mano reikalas, aš tai žinau, bet aš ir Velikotovo nenoriu paleisti.

Negina (*truputį susijaudinusi*). Argi ir Velikotovas tau palankus?

Smielskaja. Jis kažkoks keistas: kas dieną ateina pas mane, pildo visus mano norus, bet nieko nesako... Jis, tur būt, nedrąsus. Juk yra tokių charakterių. Kaip dabar man pasielgti, aš ir pati nežinau. Parodyti kunigaikščiui abejingumą — įsigysi priešą; o Velikotovas, tur būt, rytoj išvažiuos, ir jo neteksi. Rodyti kunigaikščiui palankumą būtų nedėkinga iš mano pusės, be to, Velikotovas man daug labiau patinka.

Negina. Kaip gi! Žinoma... Kam jis gali nepatikti.

Smielskaja. Tau atrodo? O ką aš sužinojau apie jį! Jis turi milijoninius turtus; jis tik vaizduoja tokį paprastą. Ir nežinau, ką man daryti. Patikėsi, Saša, nusikamavau.

Negina. Aš nieko nenusimanau apie tokius reikalus; paklausk Piotrą Jegoryčių.

Smielskaja. Ką tul Argi jis ką supranta? Jis ims išvežioti savo filosofijas; labai čia reikalinga. Ir tu, mieloji Saša, be reikalo jo klausai! Neklausyk, neklausyk tu jo, jei nori sau gero. Jis tave tik klaidina. Filosofija tinka tik knygose, o tegu jis pabando pagyventi mūsų vietoj. Kas gali būti blogiau už moterų dalyką! Tu namo, tai einam!

Negina. Norėčiau pakalbėti su Gavrilu Petrovičium, aš jo palauksiu. (*Prieina prie Meluzovo, kuris žiūri į tragiką*)

Smielskaja. Tai ir aš palauksiu.

Tragikas (*pakėlęs galvą, Meluzovui*). Kas tu toks? Kodėl tu čia?

Negina. Jis su manim atėjo.

Tragikas. Aleksandra Nikolajevna!.. Saša! Ofelija! Kodėl jis čia?

Negina. Tai mano sužadėtinis, mano mokytojas.

Tragikas. Mokytojas? Ko gi jis tave moko?

Negina. Visko, kas gera.

Tragikas (*Meluzovui*). Na, elkš čia!

Meluzovas prieina

Duok ranką!

Meluzovas paduoda ranką

Aš irgi mokytojas, taip, mokytojas. Ko tu į mane žiūri? Aš mokau turtingą pirkli.

Meluzovas. Ar leisite man paklausti?..

Tragikas. Klausk!

Meluzovas. Ko, pavyzdžiui, jūs mokote?

Tragikas. Taurumo.

Meluzovas. Dėstomasis dalykas rimtas.

Tragikas. Ir aš taip manau. Tai ne kokia nors tavo geografiija. Reiškia, mudu mokytojai, ir puiku. Ta proga einam į bufetą išgerti, žinoma, tavo sąskaiton.

Meluzovas. Na, jau atleiskite! Siuo atveju aš jums ne draugas, aš negeriu.

Tragikas. Saša! Saša! Aleksandra! Pas mus, artistus, į mūsų šventovę, ką tu atsivedei?

Meluzovas. Tai einam! Jūs gersite vyną, o aš vandens stiklinę išgersiu.

Tragikas. Eik po velnių! Išveskit jį! (*Nuleidžia galvą*) Kur mano Vasia?

Įeina Duliebovas, Velikatovas, Bakinas, Vasia, paskui juos liokajus iš bufeto, nešinas buteliu portveino ir taurėmis; keletas asmenų iš publikos, kurie laikosi scenos gilumoje

SEPTINTOJI SCENA

Duliebovas sėda ant suolo dešinėje pusėje, šalia atsisėda Smielskaja, kiek toliau Meluzovas ir Neginą; iš kairės pusės prie jų prieina Velikatovas ir Bakinas. Tragikas sėdi pirmą kartą padėty, prie jo prieina Vasia ir liokajus iš bufeto, kuris, pastatęs butelį ir taurę ant stalo, pasitraukia į šalį. Dalis publikos stovi, dalis sėda prie staliukų scenos gilumoje.

Vėliau įeina Migajevs

Vasia (*tragikui, pripylęs vyno taurę*). Nuolankiai prašau, teikite!

Tragikas. Neprašyk, ir taip išgersiu. Kam tiek daug žodžių: „Nuolankiai prašau, teikites!“ Sakyk: gerkl! Matai, kaip paprasta — tik vienas žodis, o kokia gili mintis.

Iš teatro ateina Migajevas

Negina. Gavrilai Petrovičiau, prašau čia.

Migajevas (*prieina prie Neginos*). Ko pageidaujate?

Negina. Scenoje jūs vis bėgote nuo manęs, aš noriu dabar su jumis pasikalbėti čia, prie pašalinių.

Meluzovas. Taip, įdomu bus išgirsti, kuo motyvuodamas jūs taip pasielgėte.

Migajevas. Kaip pasielgiau?

Meluzovas. Aleksandros Nikolavnos beneficiją jūs paskyrėte pačioj mugės pabaigoj.

Migajevas. Tai pats geriausias laikas. Pagal sutartį aš privalau ponlai Neginai duoti beneficiją laike mugės; pradžioj ar pabaigoj, ten nepasakyta; čia jau mano reikalas.

Meluzovas. Įstatymas jūsų pusėj, aš tą suprantu. Tačiau šalia įstatymų žmogui privalomos ir moralinės pareigos.

Migajevas. Kokios gi pareigos ir kam tos kalbos?

Meluzovas. Paklauskite: jūs atidėjote beneficiją paskutinei dienai, vėlai iškabinote afišas ir neleidote Aleksandrai Nikolavnai prieš beneficiją vaidinti. Štai jūsų pasielgimas.

Migajevas. Tikrai taip.

Meluzovas. Bet Aleksandra Nikolavna to neužsitarnavo, todėl, kad laike mugės jai vaidinant jūs turėdavot dideles pajamas, ko kitiems valdinant nebūdavo. Štai ir pasistenkite paaiškinti savo pasielgimą.

Tragikas. Etiopai!

Migajevas. Kiek žinau, jūs mūsų teatre netarnaujate, o pašalininams aple savo darbus ataskaitos neduodu.

Duliebovas. Savaime suprantama. Koks čia tardymas! Jis teatro šeimininkas, jis pasielgia taip, kaip jam patogiau ir naudingiau.

Meluzovas. Juo labiau toks pasielgimas laikomas netinkamu, ir ponas, leidžias sau panašų elgesį, neturi teisės laikyti savęs garbingu žmogumi. Ką aš ir turėjau garbės pareikšti jums publikos akivaizdoje. Tai buvo reikalinga mūsų satisfakcijai.

Migajevas. Kaip jums patinka, kaip jums patinka, man vis tiek. Publikos skonis įvairus, visiems neįtiksi: jums mano pasielgimas nepatinka, o kunigaikštis pritaria jam.

Meluzovas. Ką man gali rūpėti kunigaikštis! Moraliniai įstatymai visiems vienodi.

Migajevas prieina prie kunigaikščio

Bakinas. Koks noras žmonėms švaistytis gražbylostėmis, sakyti Migajevui pamokslą apie garbingumą! Tai labai naivu. Garbingumas jam seniai atrodo prietaru, ir skirtumo tarp garbingo ir negarbingo elgesio jis nemato, kol jo neprimuši. Porą trejetą antausių gaus, tuomet susimąstys: tai, vadinasi, aš kokią nors niekšybę padariau, jei mane muša.

Tragikas. Taip, ir gaus, ir sulauks, aš jam seniai tą pranašauju.

Migajevas (*prieina prie Neginos*). Vadinasi, ponija Negina, jūs esate manim nepatenkinta?

Negina. Žinoma. Ir dar klausiate.

Migajevas. Tokiu atveju, kas jus verčia tarnauti pas mane? Sutartis jūsų baigėsi.

Negina. Taip, bet jūs pats prašėte, kad aš ją atnaujinčiau.

Migajevas. Atleiskite, pergalvojau. Publikai pageidaujant, privalau į jūsų vietą pakviesti kitą aktorę.

Negina stovi nustebus

Tragikas. Ofelija, šalinkis žmoniją!

Negina. Jūs turėjote įspėti mane iš anksto. Mane kvietė kiti antreprenieriai, pasitikėdama jūsų žodžiu, aš visiems atsakydavau.

Migajevas. Žodžiais jūs bereikalingai tikite. Mes už kiekvieną savo žodį atsakyti jokia būdu negalime, — mes priklausome nuo publikos ir privalome patenkinti jos norus.

Negina. Kur man dabar, aš jau nebežinau; jūs mane į tokią padėtį pastatėte...

Migajevas. Atleiskite! Su kita aktore aš taip ir nepasielgiau, bet jūs toks talentas, jūs neturėsite jokių nuostolių, jus visur mielai priims.

Negina (*pro ašaras*). Jūs dar juokiatės iš manęs!.. Gerai dar, kad jūs man tai pasakėte išvakarėse mano benefiso... Ryt

atsiaveikinau su publika... kuri mane taip myli... Reikia išspausdinti, kad aš vaidinu paskutinį kartą.

Vasilia. Mes ir be afišų visur paskelbsime.

Negina (Velikatovei). Jūs, Ivanai Semionyčiau, iki rytojaus neišvažiuosite?

Velikovas. Ne, neišvažiuoju.

Negina. Vadinaši, būsite teatre?

Velikovas. Būtinai.

Bakinas. Tik jūs nelaikykite to savo nuopelnu: jis lieka ne dėl jūsų benefiso, bet jo reikalai dar nebaigti — turi numatęs kažkokią operaciją.

Velikovas. Tikrai taip. Ta operacija ne paslaptis, ponai; neslėpsiu jos nuo jūsų: aš noriu nupirkti Aleksandros Nikolavnos benefisą. Gal ką ir pelnysiu.

Negina. Ką? Jūs norite pirkti mano benefisą? Jūs nejuokaujate? Tai dar naujas įžaidimas, naujas pasityčiojimas iš manęs?

Velikovas. Visai nejuokauju. Kiek jūs vertinate savo benefisą, kiek jūs norėtumėte už jį gauti?

Negina. Aš visiškai jo nevertinu; jis nieko nevertas. Duok dieve, kad nuostolio nebūtų.

Vasilia. Veltui teikiatės rūpintis: jūsų benefisą labai apsimoka pirkti.

Velikovas. Kiek gali gauti beneficiantas, jei teatras pilnas ir biliety kainos aukštos? Juk turėjo kas nors labai gerus benefisus?

Tragikas (trenkdamas kumščiu į stalą). Aš.

Vasilia. Mudu mugės pradžioje tris šimtus penkiasdešimt rublių šurinkome.

Velikovas. Norėtumėte gauti tris šimtus penkiasdešimt rublių?

Negina. Aš negaliu, tai labai daug, tai dovana... Aš nenoriu imti dovanų, tai ne mano principas.

Velikovas. Kaip malonu girdėti jauną artistę taip kalbant! Tuoj matyt, kad jūs turite gerą vadovą, garbingą žmogų, kilnių įsitikinimų.

Vasilia. Susimildama, Aleksandra Nikolavna, visai nebrangul. Jei jau Ivanas Semionyčius imasi to reikalo, tai rytoj čia pilna žmonių bus. Aš penkiasdešimt rublių dedu viršaus: ar nenorėtumėte gauti keturis šimtus rublių?

Velikátovas. Ne, atleiskite, aš neperleisiu, aš siūlau Aleksandrai Nikolavnai penkis šimtus rublių.

Vasia. Gana, daugiau nebekelsiu, kaina kaip reikiant.

Negina. Ką jūs darote, ponai? Juk mano benefisas pusinis, be to, išlaidos.

Vasia. Nuostolio neturėsime, mes žmonės komersantai; ryt iki vienuoliktos valandos nė vieno bilieto neliks. (*Velikátovui*) Leiskite dalininku būti. Prašau dvi pirmojo aukšto ložes ir tuziną kėdžių.

Velikátovas. Paimkite iš kasininko ir pasakykite jam, kad pinigų už parduotus bilietus ir visus likusius bilietus, išskyrus viršutinius aukštus, tučtuojau pristatytų man! Aš čia palauksiu.

Vasia. Gerai, aš pasakysiu. Teikitės paimti už dvi ložes ir dvyliką kėdžių. (*Paduoda pinigų*)

Velikátovas (*paima pinigų*). Čia šimtas rublių.

Vasia. Tikrai taip, atsiskaitėm. Leiskite, čia yra ketvertas mūsų žmonių, gal atsiras norinčių; aš tuoj nubėgsiu. (*Nueina į scenos gilumą*)

Velikátovas. Aš dar negavau jūsų sutikimo, Aleksandra Nikolavna.

Negina (*Meluzovui*). Kaip man pasielgti, Piotrai Jegoryčiau? Aš nežinau: kaip jūs pasakysite, taip aš ir padarysiu.

Meluzovas. Ir aš nežinau: tokius reikalus sprendžiant, aš nekompetentingas. Kol kas, atrodo, viskas įstatymo ribose. Sutikite.

Negina (*Velikátovui*). Aš sutinku, dėkoju jums.

Velikátovas. Dėkoti nėra už ką, turėsiu pelno; aš privailau jums dėkoti.

Migajėvas (*Duliebovui*). O jūsų didenybė siūlėte lažybas.

Duliebovas. Na, kas gi galėjo tikėti. Tai ypatingas atsitikimas.

Bakinas (*Velikátovui*). Ir man bilietuką palikite! Idomus tai bus spektaklis.

Grižta Vasia

Vasia. Kasininkas tuoj atneš bilietus ir pinigų, tik kasą su tvarkys. Aš dar paėmiau dešimt kėdžių po penkis rublius. Teikitės paimti. (*Paduoda Velikátovui penkiasdešimt rublių*)

Velikátovas. Ar ne per brangu?

Vasia. Visai nebrangu; keturis bilietus po penkis rublius da-

bar pardaviau, o rytoj išleisiu pirmą eilę po dešimt rublių, ir dovanai pirkti imu po dešimt rublių nuo snukio.

Duliebovas. Reikia būti paskutiniu kvailiu, kad provincijos teatre mokėtum už kėdę po dešimt rublių.

Vasia. Bet pirmoj eilėj, jūsų šviesybe, kasoje vienas bilietas beliko.

Duliebovas. Tokiu atveju, Ivanai Semionyčiau, palikite jį man.

Velikatovas. Už dešimt rublių, kunigaikšti?

Duliebovas. Nieko nepadarysi, jei visi išprotėjo.

Vasia. Na, Gavrilai Petrovičiau, uždaryk savo krautuvėlę. Aleksandrai Nikolavnai išvažiavus, tau daugiau nebeteks prekiauti. Gana! Su pyragu į teatrą neįviliosi. Taip ir žinok!

Negina. Paduokite man paltą, Piotrai Jegoryčiau. Iki pasiūlymo, ponai! Dėkoju jums! Jūs mane paguodėte, o aš jau verkti ruošiausi; tikrai, ponai, taip skaudu, taip skaudu...

Meluzovas paduoda paltą. Negina apsirengia

Tragikas. Vasia, prašyk šampano!

Vasia. Argi reikia?

Tragikas. Na kaipgi, keistuoli; tavo pasielgimas taurus, reikia, brolau, tave pasveikinti.

Vasia. Seniai reikėjo taip sakyti. Žmogau, butelį šampano! Negina. Likite sveiki, ponai!

Velikatovas. Leiskite jums pasiūlyt savo puskarietę.

Smielskaja. Siūlote puskarietę, o save, aišku, palydovu?

Velikatovas. Ne, kam gi! Aleksandra Nikolavna važiuos su savo sužadėtin'u. (*Meluzovui*) Ta proga ir jus vežėjas namo užveš, po to jį atsiųsite atgal.

Meluzovas. Atleiskite, aš laikau, kad jūs be reikalo manim rūpinatės. (*Apsisiaučia pledu. Velikatovas jam padeda*) Jūs be reikalo rūpinatės, aš pratęs išsiversti be svetimos pagalbos. Tai mano principas.

Velikatovas. Tačiau sunku jį išlaikyti: be savitarpio pagalbos žmonės neišsiverčia.

Negina (*Velikatovui*). Jūs toks kilnus, toks delikatus žmogus... Aš jums taip dėkinga, kad nežinau kaip išreikšti... Aš jus ryt pabučiuosiu.

Velikatovas. Būsiu labai laimingas.

S m i e l s k a j a. Ryt? Ilgai laukti. (*Duliebovi*) Kunigaikšti, o
aš jus pabučiuosiu šiandien, tuoj.

D u l i e b o v a s. Jūsų patarnavimams, mano žavioji. Darykite
su manim, ką norite!

Smielskaja bučiuoja Duliebovą

N e g i n a. Likite sveiki, ponai, likite sveiki! (*Siunčia pabučia-
vimą*)

T r a g i k a s. Ofelijai O nimfa! Minėk mane savo maldose!

TREČIASIS VEIKSMAS

Pirmojo veiksmo dekoracija. Vakaras, ant stalo dvi žvakės

PIRMOJI SCENA

Matriona, vėliau Domna Pantelevna

Matriona (*prie durų*). Kas ten?

Už scenos Domnos Pantelevnos balsas: „Tai aš.“

Tuoj atidarysiu.

[eina Domna Pantelevna

Kiatras išsiskirstė?

Domna Pantelevna. Ne, dar ne visai, po pusvalandžio išsiskirstys. Aš tyčia anksčiau; reikia arbatą paruošti. Sašai grįžus, kad nereikėtų laukti. Virtuvą užkaitei?

Matriona. Užkaičiau, šit tuoj užti pradės.

Domna Pantelevna. Kai pradės užti, prigesink.

Matriona. Kam jį prigesinti! Ir pradėjęs užti mūsų virtuvas negreit užverda; gieda gieda visokiais balsais, rodo, visas jėgas įtempia, bet nieko gero neišeina, o pradėsi dumti, tai dar blogiau, atrodo, kad tik nori iš tavęs pasijuokti. Nemažai man tenka su juo pasibarti.

Domna Pantelevna. Nusikamavau aš teatre: karšta, tvanku, labai džiaugiausi išsiritus.

Matriona. Žinoma, vasaros metu tarp keturių sienų sėdėti, o žmonių, tur būt, daug?

Domna Pantelevna. Pilnų pilnutėlis teatras; atrodo, obuoliui nukristi nebūtų kur.

Matriona. Ziūrėk tu! Delnais, tur būt, daužė daužė?
Domna Pantelevna. Visko buvo. Nueik, pažiūrėk virtuvą
ir paruošk jos kambary. Palauk, kažkas privažiavo. Sašai dar
būtų per anksti.

*Matriona atidaro duris, įeina Velikatovas. Matriona
išeina*

ANTROJI SCENA

Domna Pantelevna ir Velikatovas

Velikatovas. Sveiki, Domna Pantelevna!

Domna Pantelevna. Sveiki, Ivanai Semionyčiau. Ką gi
jūs sugalvojote...

Velikatovas. Turiu reikalų, Domna Pantelevna.

Domna Pantelevna. Atidėtumėt rytdienai. Dabar vėlu,
kažkaip nepatogu, pas mus tokiu laiku vyrai neužėina.

Velikatovas. Nesirūpinkite, Domna Pantelevna, aš Alek-
sandros Nikolavnos nelauksiu, o apie mudu niekas blogo nepa-
galvos.

Domna Pantelevna. Ak, jūs išdykėlit..

Velikatovas. Vadinasi, tetule, jums būkštauti nėra ko.

Domna Pantelevna. Kokia aš jums tetulė?

Velikatovas. Argi netikčiau jums į sūnėnus?

Domna Pantelevna. Ką ir norėtil! Saunus vyras, tokio
gražuolio paieškoti reikia!

Velikatovas. Aš jums, Domna Pantelevna, atvežiau pini-
gus už benefisą.

Domna Pantelevna. Dėkoju, nuolankiai dėkoju! Tai mums
svarbiausia, reikalingiausia, todėl, Ivanai Semionyčiau, kad pir-
miausia — skolos. Be jų nepragyvensi. Argi galima?

Velikatovas. Negalima, Domna Pantelevna.

Domna Pantelevna. Visi mes žmonės.

Velikatovas. Visi mes žmogeliai, Domna Pantelevna.

Domna Pantelevna. Nors mūsų skolos ir nedidelės, o
vis tik, jei jau žmogus turi sąžinę, tai ir nerimauji.

Velikatovas. Nerimauji, Domna Pantelevna, nerimauji.
(Paduoda paketą su pinigais) Štai, atiduokit Aleksandrai Niko-
lavnai.

Domna Pantelevna. Dėkojame, labai dėkojame, Ivanai Semionyčiau! Gal įsakysite arbatos?

Velikatovas. Nuolankiai dėkoju, negaliu, Domna Pantelevna, leiskite atsisakyti! Kažkaip nieko nesinori, ypatingai arbatos; vis lyg kažko ilgu, Domna Pantelevna, vis lyg nesavas.

Domna Pantelevna. Pachondrija.

Velikatovas. Iš tikrųjų, Domna Pantelevna, pachondrija.

Domna Pantelevna. Pinigų daug, o nėra kas veikti, štai ji ir prisikabino.

Velikatovas. Atspėjote, tikrai nuo to.

Domna Pantelevna. O tai ko gi jums ilgėtis?

Velikatovas. Tikrai, kad be priežasties. O ilgiuosi, Domna Pantelevna; štai ir blaškaisi mugėj iš vienos smuklės į kitą. Patikėsite, antrą savaitę dukart per dieną nusigeriu... Aš taip manau, Domna Pantelevna: arba mane kas pakėrėjo, arba tokia dievo valia.

Domna Pantelevna. Vienatvė.

Velikatovas. Vienatvė, Domna Pantelevna, aukso žodžiai; ir kalbos nėra, kad vienatvė.

Domna Pantelevna. Išsirinkite gyvenimo draugę.

Velikatovas. Iš kur paimti įsakysite?

Domna Pantelevna. Veskite, pasirinkite gerą panelę: kiekviena už jūsų tekės, nors ir aukščiausios kilmės.

Velikatovas. Bijau, tetule.

Domna Pantelevna. Ką jūs, susimildamas, ko čia bijoti, kas čia baisaus?

Velikatovas. Dar nuobodžiau bus.

Domna Pantelevna. Ak, ne, jūs visai be reikalo. Kaipgi galima! Didelis skirtumas tarp vedusio žmogaus ir viengungio.

Velikatovas. Jos labai mėgsta fortepionu skambinti, o aš to negaliu pakęsti.

Domna Pantelevna. Vis muzika. Na, o viengungiui kokie malonumai. Be išgėrimų su draugais, jokio kitokio džiaugsmo jo gyvenime nėra.

Velikatovas. O ūkis, Domna Pantelevna, ką jūs į tai pasakysit?

Domna Pantelevna. Žinoma, kas pats tvarko savo ūkį...

Velikátovas. Turiu tą silpnybę. Kaime turiu gerą namuką, apie ketvertas desėtkų kambarių, pakankamai arklių, sodėlis apie varstą, altanos, prūdal...

Domna Pantelevna. Vadinasi, viskas taip sutvarkyta, kaip turi būti pas gerą dvarininką?

Velikátovas. Viskas sutvarkyta, Domna Pantelevna. Jei liūdna, išeinu į priebutį, kieme vaikštinėja kalakutai, visi balti

Domna Pantelevna. Balti! Sakykite, susimildamas!

Velikátovas. Sušunki jiems: „Sveiki, vyručiai!“ Jie tau atsako: „Linkime sveikatos, jūsų kilnybel“

Domna Pantelevna. Išmokyti?

Velikátovas. Išmokyti. Na ir pasiguodi. Ant stogų ir tvorų povai tupi, jų uodegos saulėj taip ir žvilga.

Domna Pantelevna. Ir povai? Ak, mielas manol

Velikátovas. Išeini į parką pasivaikščiot, ožere gulgės plauko, vis porėlėmis, vis porėlėmis, Domna Pantelevna.

Domna Pantelevna. Nėjaugi gulgės? Tikras rojus, kad nors vieną akimi galėčiau pažvelgti.

Velikátovas (*pažiūri į laikrodį*). Mes taip, tetule, gerai ir maloniai su jumis įsikalbėjom, kad ir skirtis nesinori; pakalbėčiau dar, bet atleiskite, nėr kada, reikalų turiu.

Domna Pantelevna. Ir aš pakalbėčiau, jūs man toks malonus... Tokio mielo ir malonaus žmogaus aš dar savo gyvenime nesutikau...

Velikátovas. Iš jūsų benefiso, Domna Pantelevna, aš turėjau pelno, tai leiskite dovanų įteikti. (*Išėina į priėškambarį ir atneša paketuką, paduoda Domnai Pantelevnai*)

Domna Pantelevna. O čia kas?

Velikátovas. Skarelė.

Domna Pantelevna (*išvynioja popierių*). Kokia gi čia skarelė, sakykite, susimildamas, čia visa skara, niekad tokios neturėjau. Kiek ji kaštavo?

Velikátovas. Nežinau, aš veltui gavau: iš pažįstamo pirklio, bičiuliškai.

Domna Pantelevna. Mielasis, už ką gi tai? Tikrai, aš ir nebežinau, kaip čia man... Leiskite, pabučiuosiu, mano brangusis... širdis mano neišlaikys.

Velikátovas. Labai prašau, kiek tik patinka.

Domna Pantelevna įėjusi bučiuoja

Likite sveiki! Pareikškite mano pagarbą Aleksandrai Nikolavnai. Gal būt, nesusitiksim. (*Išeina*)

Domna Pantelevna išlydi jį į priėškambarį, paskui grįžta

Domna Pantelevna. Iš kur tokių žmonių esūmal Mano mielieji! (*Užsigobia skarbą*) Dabar aš jos nebeužsigobsiu. (*Žiūri į veidrodį*) Ponia, tikra ponial! Tai žmogus! O čia kokie žmonės! Nenoriu aš jų matyti. Yra gi žmonių. (*Klausosi*) Kas ten dar?

Jaina Narokovas su vainikais ir gėlėmis

TREČIOJI SCENA

Domna Pantelevna ir Narokovas

Narokovas. Še, imk! Didžiukis! Tavo dukters laurail

Domna Pantelevna. Nematyti čia daiktai! Kur dėti tas vantas! Kam jos!

Narokovas. Tamsuolė! Vainikai — tai ženklas publikos dėkingumo, džiaugsmo, laimės, kurią duoda jos talentas. Laurai — diplomai į pagarbą ir į garbę.

Domna Pantelevna. Tur būt, nemažai ir išleista už šituos žabus! Geriau jau pinigai. Pinigams jau mes rastume vietą, o kur dėti šitą krūvą?.. Į pečių ir viskas.

Narokovas. Pinigus tu išleiši, o čia visam laikui prisiminimas.

Domna Pantelevna. Na kaipgi, labai čia reikalinga visokį šlamštą saugoti! Tuoj imsiu ir išmesiu pro langą. O tu pažiūrėk! (*Rodo jam skarbą ir pasisukioja prieš jį*) Tai bent dovana! Miela, žavinga, delikatu.

Narokovas. Na, kiekvienas turi savo norus, tau aš nepavydžiu, štai tavo dukteriai pavydžiu. Aš paimsiu keletą lapelių atminimui! (*Nusiskina kelis lapus*)

Domna Pantelevna. Nors visus imk, neverksiu.

Narokovas (*išsitraukia iš kišenės popieriaus lapą*). O šitą perduok Aleksandrai Nikolavnai.

Domna Pantelevna. Ką dar? Iš ko nors laiškėlis? Jau ir taip įkyrėjo su tomis kvailystėmis.

Narokovas. Tai nuo manęs... tai eilės... Ir aš Arkadijoj gimes.

Domna Pantelevna. Kur, Prokofjičiau, kur?

Narokovas. Toli: tu ten nebuvai ir niekada nebūsi. (*Parodo Domnai Pantelevnai savo eiles*) Štai žiūrėk, apkraštėlis: neužmirštuolės, našlaitės, rugiagėlės, varpos. Žiūrėk, štai: bitelė tupi, peteliškė skrenda... Aš visą savaitę piešiau.

Domna Pantelevna. Tai tu pats ir atiduok.

Narokovas. Gėda. Štai, žiūrėk! (*Rodo į savo galvą*) Zila, plika! O čia jausmai jaunatviški, skaitūs, dėl to ir gėda. Tu paduok! Tik jau nenumeski! Tu moteris šiurkšti, jausmų tu neturi. Jums, šiurkštiems žmonėms, malonu numesti, sutrypti kojomis visa, kas švelnu, kas grakštu.

Domna Pantelevna. Eik tu! Matai, koks jautrus. Ne visi tokie gali būti. Štai, padėk ant stalo; ji pareis ir pamatys.

Narokovas (*padeda popierių ant stalo*). Taip, aš jautrus, aš jautrus. Lik sveika! (*Išeina*)

Domna Pantelevna. Tai beprotis! Bet nieko, geras, aš jo nebijau. Kiti blogesnes išdaigas krečia: indus daužo, žmones puola, kandžiojasi, o tas ramus. Kažkas privažiavo. Tai jau, tur būt, Saša. (*Eina prie durų*)

Įeina N e g i n a, rankose puokštė gėlių ir dėžutė

KETVIRTOJI SCENA

Domna Pantelevna ir N e g i n a

N e g i n a (*padeda puokštę ir dėžutę ant stalo*). Na, ir pavar-gaul (*Sėda prie stalo*)

Domna Pantelevna. Vežiką atleisti?

N e g i n a. Ne, kam gi! Aš pailsėsiu, ir važiuosime pasivažinėti, grynų oru pakvėpuoti. Dar nevēlu. Jis visam vakarui pasamdytas.

Domna Pantelevna. Tai ką, tegu palaukia; ne veltui gi pinigų moki!

N e g i n a. Kokia čia skara jūs apsigaubus?

Domna Pantelevna. Velikatovas dovanojo; sakė pelno turėjo iš benefisto. O ką, graži?

N e g i n a. Puiki skara, brangi.

Domna Pantelevna. Jis sako veltui gavęs.

Negina. Tikėkite juo. Jis vis taip sako. Tai jis čia buvo?

Domna Pantelevna. Taip, užvažiavo ir pinigų atvežė.

Negina. Kodėl gi jis manęs nepalaukė?

Domna Pantelevna. Nežinau, kažkur skubėjo, ar tik ne išvažiuoja.

Negina. Gali būti. Koks jis keistas, niekaip jo nesuprasi. (*Susimąsto*) Tokiam vyrui, atrodo, tik reikėtų panarėti, ir iš karto sužavėtų moterį.

Domna Pantelevna. Ką čia ir šnekėt! Ir nepasmerk si moters. Ir kaip ją smerkt! Širdis ne akmuo, o tokių puikių vyrų nedaug, kito tokio, gal būt, gyvenime nebesutiksi. Būk jau tokia šventuolė, būk, taip ir pragyvensi visą gyvenimą be niekur nieko; nebus nė ko prisiminti. Jis man apie savo sodybą pasakojo. Koks nuostabus jo ūkis!

Negina. Kas čia nuostabaus; jis labai turtingas.

Domna Pantelevna. Tu arbatos nenori?

Negina. Ne, palaukite truputį. (*Pažvelgus į stalą*) O čia kas?

Domna Pantelevna. Tai Prokofjičius atnešė tau atminimui.

Negina (*apžiūrėdama popierių*). Ak, kaip miela! Koks jis mielas, geras senelis!

Domna Pantelevna. Taip, jis žmogus geras, tik susibankrutavo ir kuoktelėjo. Na, kaip dabar mudvi su pinigais versimės?

Negina. Ką čia tvarkys! Pirmiausia reikia skolas sumokėti, o iš to, kas liks, gyvensime.

Domna Pantelevna. Ne kažin kiek liks, nepragyvensi.

Negina. Žinoma, dabar be algos sunkiau bus. Kur važiuoti, ką aš pažįstu? Be to, drabužių neturiu.

Domna Pantelevna. Pora šimtų, ko gero, pusantro liks, ir verskis kaip išmanai. Visą vasarą teks iš jų pragyventi. Trys skatikai diena, kur nori, ten ir dėk. Rudenį kviečia mus į Maskvą, ten aktorių prirėikė.

Negina. Gal mesti sceną ir ištektė, — tačiau Piotras Jegoryčius dar vietos neturi. Kad taip surasčiau kokio nors darbo.

Domna Pantelevna. Dar ko, mesti sceną! Tu per vieną dieną gavai tiek, kiek per tris metus neuždirbtum.

Negina. Daug mes gauname, bet daug ir pragyvenimui reikia.

Domna Pantelevna. Ar šiaip ar taip, Saša, bet mudviejų gyvenimas nesaldus. Relkia prisipažinti, įkyrėjo skurdas.

Negina. Įkyrėjo... taip... įkyrėjo... Aš galvojau, galvojau, pagaliau ir galvot nustojau. Na, rytą protas lankstesnis, pašnekėsime rytoj.

Domna Pantelevna. Savaime aišku, o dabar eikim gerti arbatos. (*Isiklauso*) Ką dar dievas siunčia?

Įeina Bakinas

PENKTOJI SCENA

Negina, Domna Pantelevna ir Bakinas

Bakinas. Aš pas jus arbatos gerti, Aleksandra Nikolajna!

Negina. Ak, atleiskite, aš negaliu jūsų priimti, esu labai pavargęs, man relkia pailsėti, aš noriu pabūti viena, nusiraminti.

Bakinas. Tik pusvalandį, ką tai relkia pusvalandis!

Negina. Iš tikrųjų negaliu, aš taip pavargęs.

Bakinas. Tai aš užėisiu po dešimties minučių, na, po ketvirčio valandos, jūs spėsite pailsėti.

Negina. Ne, ne, būkite toks malonus! Atvažiuokite rytoj, kada norite, tik ne šiandien.

Bakinas. Aleksandra Nikolajna, aš nemėgstu keisti savo nusistatymo, aš visada noriu įvykdyti tai, ką sugalvoju, mano atkaklumo dėka man pasiseka.

Negina. Labai džiaugiuosi, kad jums pasiseka, bet atleiskite, kad aš jus paliksiu, aš labai pavargęs.

Bakinas. Na, eikite, aš čia liksiu, tame kambary, štai ant tos kėdės visą naktį prasėdėsiu.

Negina. Liaukitės juokus krėtęs! Užtenka.

Bakinas. Netikite? Tai aš jums įrodysiu, kad aš žmogus ryžtingas.

Domna Pantelevna. Ir aš, mielas, moteris ryžtinga, aš galiu ir sargybą pašaukti.

Bakinas (*Neginai*). Klausykite, jūs bijote, kad mane čia gali kas rasti?

Negina. Nieko aš nebijau.

B a k i n a s. Visi jūsų garbintojai dabar vakarieniauja stoty, ir kunigaikštis, ir Velikatovas, ir Šmielskaja kartu, ir išbus ten iki ryto.

N e g i n a. Kas man rūpil

B a k i n a s. O jūsų sužadėtinis tikriausiai miega; bet aš ir netikiu, kad jūs jį mylite.

N e g i n a. Ak, dieve mano, tai nepakenčiama! Aš jūsų niekuo ir neįtikinėjau.

B a k i n a s. Jis reikalingas jums kaip apsauga nuo meilikavimų, o patiks jums kas, jūs jį paliksite; visada taip būva.

N e g i n a. Na gerai, gerai!

B a k i n a s. Jūs jau labai išranki; ko jūs laukiate, kokios palaimos? Prieš jus žmogus išsilavinęs, pasiturįs... Kad aš jums nemeilikauju, nekalbu švelnių žodžių, neprisipažįstu mylįs, toks mano nusistatymas. Mes ne vaikai, kam mums veldmainiauti! Kalbėsime, kaip pilnamečiai.

N e g i n a. Likite sveikil (*Išeina*)

D o m n a P a n t e l e v n a. Na, mielas, pasišnekėjai ir užtenka. Laikas palikti žmones ramybėj! O jeigu jau taip norite šnekėti, šnekėkite su manim, aš žodžių kišenėje neieškau.

B a k i n a s (*garsiai*). Vis tiek aš dar užėisiu. (*Išeina*)

D o m n a P a n t e l e v n a. Užrakinasiu priemenę ir nieko neleisiu, nors mirk ten. (*Išeina*)

Už scenos girdėti rimtas pokalbis. Įeina N e g i n a

N e g i n a. Kas ten?

Įeina D o m n a P a n t e l e v n a, V a s i a su buteliu šampano ir tragikas

ŠEŠTOJI SCENA

N e g i n a, D o m n a P a n t e l e v n a, V a s i a ir tragikas

D o m n a P a n t e l e v n a. Tai palaidūnai, tikri palaidūnai! Jėga įsiveržė, jokių įtikinėjimų nepaklausė.

V a s i a. Negalima, Domna Pantelevna, juk reikia išgerti į Aleksandros Nikolavnos sveikatą; tokio įvykio negalima neatžymėti. O kas čia tokio! Mes garbingai, kilniai, su visa priderama pagarba Jokio skandalo, susimildama!

Tragikas. Kaipgil Jeigu aš čia!

Negina. Veltui jūs rūpinatės, aš negersiu.

Vasia. Tai jau kaip jums patinka. Mums daugiau liks, mes vieni išgersim. (*Saukia už pertvaros*) Miela, gerute, duok stiklinėlių!

Domna Pantelevna. Tai duok jau, aš atkimšiu... (*Ima butelį ir išeina*)

Tragikas (*Neginai*). Tu sakai, kad negersi; na, pažiūrėsiu, kaip tu man neišgersi!

Vasia. Prievarta nereikia.

Tragikas. Aš prievarta neversiu, aš prašysiu.

Įeina Domna Pantelevna, pastato butelį ir stiklines ant stalo

Vasia (*pripila*). Nuo jūsų ir pradėsiu, pagal vyresniškumą.

Domna Pantelevna. Nežinau, ar gerti, bijau, pasigersiu.

Vasia. O kas čia tokiol? Ko čia bijoti? Naktis. Jei ir pasigersit, nedidelė bėda. Štai mudu nebijom.

Domna Pantelevna (*ima stiklinę*). Na, Saša, sveikinu tave! (*Geria*)

Vasia (*prineša Neginai stiklinę*). Dabar leiskite jus paprašyti.

Negina. Aš jau pasakiau, kad negersiu.

Vasia. Negalima, už ką gi įžeisti? Mes su gerais norais. Nors pusę!

Tragikas (*puola ant kelių*). Saša, Aleksandra! Tu žiūrėk, kas tavęs prašo. Žiūrėk, kas prie tavo kojų! Gromilovas, pats Jerastas Gromilovas!

Negina. Na, gerai, truputį išgersiu; o daugiau jokiu būdu. (*Geria*)

Vasia (*padeda tragikui atsikelti*). Kiek jums patinka. (*Ima stiklinę*) Likusį mes išgersim ir sužinosim jūsų mintis. (*Pripila stiklines*) Dabar, mes išgersim. (*Paduoda tragikui stiklinę*)

Tragikas. Sveikink už abu, mano iškalba šiandien sušlubavo.

Vasia. Turiu garbės sveikinti su pasisekimu. Simtą metų gyventi ir milijoną pinigų turėti! (*Susidaužia su tragiku ir geria*)

Tragikas (*paduoda stiklinę*). Pilk dar! (*Vasia pripila, tragikas geria.*) Visas?

Vasia (*parodo butelį*). Visas.

Tragikas. Na, einam.

Vasia (*Neginai*). Prašau atleisti! Teikitės rankutę! Atleiskite už nemandagumą! Dėkui tiems namams, eisim į kitus. (*Išeina*)

Domna Pantelevna. Tai painiojasi! Tartum juos viesulas po miestą nešiotų. Dabar užrakinsiu, nuvargino. (*Išeina ir greit grįžta*)

SEPTINTOJI SCENA

Negina, Domna Pantelevna

Domna Pantelevna. Na, dabar jau gersim arbatą.

Negina. Mielai išgersiu.

Domna Pantelevna (*prie pertvaros*). Matriona, įpilk mums po puodelį. (*Neginai*) Duok čia dovaną.

Negina (*paduoda dėžutę*). Jūs gi matėte, auskarai ir sagtis.

Domna Pantelevna. Aš paslėpti noriu. Juk ir nemažai kainavo. (*Deda į kišenę*) Tie dalykai todėl geri ir malonūs, jog reikalui esant tuoj ir užstatyti galima. Tai ne tos vantos.

Matriona atneša du puodukus arbatos ir išeina

Negina (*siurbčioja arbatą*). O kokią puokštę man Velikato vas įteikė. Pažiūrėkite!

Domna Pantelevna. Na ką ta puokštė! Puokštė kaip puokštė! Aš laikau, kad veltui išmesti pinigai. (*Geria arbatą*)

Negina. Ne, jūs pažiūrėkit! Visos gėlės brangios, ir iš kur jis jų gavo?

Domna Pantelevna (*žiūrinėja puokštę*). Taip, gera, nėr ko sakyti. (*Randa laiškėlį*) O čia kas?

Negina (*tyliai skaito laiškėlį*). Ak, ak!

Domna Pantelevna. Kas tokio?

Negina (*susiima už galvos*). Ak, ne, palaukite! Turiu dar kitą. Aš ir pamiršau. (*Išima iš kišenės laiškėlį*). Nuo Piotro Jegoryčiaus, jis man išeinant padavė. (*Tyliai skaito*)

Domna Pantelevna. Skaityk garsiai! Kokios čia gali būti paslaptys nuo motinos!

Negina (*skaito*). „Taip, mėloji Saša, aš pradėdau suprasti, jog menas nėra tuščios kalbos. Siandien tavo vaidyboj buvo tiek daug šilumos ir nuoširdumo, kad, paprastai sakant, buvau nustebintas. Labai džiaugiuosi tavo pasisėkimu. Tai retos ir brangios sielos savybės. Po spektaklio, tur būt, pas tave kas nors bus; prie tavo svečių aš visada jaučiu kažką nemalonaus, lyg sumišimą, lyg apmaudą, bendrai kažkaip nejaukiai jaučiuosi. Visi jie žiūri į mane arba priešiškai, arba su pajuoka, ko aš, kaip tu žinai, neužsitarnavau. Turėdamas visa tai galvoj, aš po spektaklio pas tave neužėisiu, bet jeigu tu rasi kelėtą laisvų minučių, tai išbėk į savo sodelį, aš ten palauksiu. Žinoma, galėčiau užėiti ryt iš ryto; na, atleisk, siela sklidina, širdis veržiasi iš krūtinės...” (*Sluostosi ašaras*)

Domna Pantelevna. Na, perskaityk kitą!

Negina. Ne, mamyte, nereikia, gėdai!

Domna Pantelevna. Dar ko, gėdai! Ar mažai gauni laiškų, kuriuos gėda skaityti, o juk skaitai.

Negina. Na, mama, susitelk. (*Skaito*) „Aš jus pamilau iš pirmo žvilgsnio. Matyti ir girdėti jus man neapsakomas džiaugsmas. Atleiskite, kad aš prisipažinsiu per laišką: dėl įgimto drovumo aš niekada neišdrįsčiau išreikšti jums savo jausmų žodžiais. Dabar mano laimė priklauso nuo jūsų. O laimė, apie kurią aš svajoju, dievinamoji Aleksandra Nikolavna, štai kokia: mano sodyboje, mano prašmatniuose rūmuose, mano puikiuose kambariuose vaikšto jauna šeimininkė, kurią visi gerbia, visi, pradedant manim, vergiškai paklusnūs. Taip praeina vasara. Rudenį mes su žavingąja šeimininke važiuojame į vieną pietų miestą; ji pasirodo scenoje teatro, kuris visai priklauso man, pasirodo visu prašmatnumu; aš džiaugiuosi ir didžiuojuosi jos laimėjimais. Toliau aš nesvajuju — pagyvensim, pamatysim. Nepykite už mano svajones, svajoti kiekvienam leista. Sprendimą aš išskaitysiu ryt jūsų akyse, jei priimsite; jei nepriimsite, aš sužeista širdimi, bet be skundų pasitrauksiu, nubąstas jūsų paniekos už savo drąsumą. Jūsų Veliakatovas.” (*Pro ašaras*) Kas gi tai, mama? Ką jis, biauzybė, rašo? Kas jam tai leido?

Domna Pantelevna. Ką leido?

Negina. Nagi tai... pamilti mane.

Domna Pantelevna. Argi dėl to prašoma leidimo, kvailute!

Negina. Imčiau ir užmuščiau jį.

Tyla

Domna Pantelevna (*susimąsčiusi*). Gulbės... Gulbės, sako, plaukioja ežere.

Negina. Ak, kas man rūpi.

Tyla

Domna Pantelevna. Saša, Sašutka, juk mudvi niekada rimtai nekalbėjom, o štai dabar pradėkim rimtai. Gyveni, vargsti, o čia turtas! Ak, mielieji mano, kokia proga! Tai pagunda, tai pagunda! Atleisk, viešpatie, ar tai ne šėtonas pasisuko? Kaip tik tada, kai mes apie savo vargą galvojome. Tikrai šėtonas. O kiek švelnumo jame, kiek dorybės! Na, kalbėkime apie reikalą rimtai, vėjavaike.

Negina. „Rimtai“, apie tokį reikalą rimtai! Kuo jūs mane laikote? Argi tai „reikalas“? Juk tai gėda! Tu prisimeni, ką jis sakė, mano mielas, mano Petia! Kaip čia galvoti, apie ką galvoti, apie ką kalbėti! O jeigu tau kyla abejonių, tai paimek ką nors ir paburk! Juk aš tavo. Pora, ar nepora, ir viskas. (*Ima Meluzovo laišką*)

Domna Pantelevna. Ką tu! Kaip aš galiu!.. Tai tavo pačios dalykas. Apsaugok mane viešpatie! Mane gi dievas ir žmonės...

Negina (*baigia skaityti Meluzovo laišką*). „Bet jeigu tu turėsi keletą laisvų minučių, tai išbėk į savo sodelį, aš ten palauksiu.“ Vargšas, vargšas! Kaip aš jį mažai mylėjau! Štai dabar aš pajutau, kad myliu jį visa širdimi. (*Ima Narokovo laišką*) Ak, štai ir šitą! Ir tą reikia išsaugoti visą gyvenimą! Taip manęs jau niekas nemylės. Paduokite skarą. Aš einu.

Domna Pantelevna. Kur tu? Kur tu? Ką tu?

Negina. Ak, atstokite, ne jūsų dalykas!

Domna Pantelevna. Kaip ne mano. Ir tu gi mano.

Negina. Na, aš jūsų, ką norite su manim darykite; bet siela mano priklauso man. Aš pas Petią. Jis mane myli, gaili manęs, jis mudvi gero mokė.

Domna Pantelevna. O kaipgi tas reikalas? Pasakyk ką nors!

Negina. Ak, reikalas, reikalas! Rytoj, rytoj, palikim rytojui. O dabar netrukdykite man. Aš dabar tokia skaisti, tokia gera, kokia

niekad nesu buvusi ir, gal būt, ryt tokia nebebūsiu. Man dabar sė-
loį labai gera, labai šviesu, nereikia to drumsti.

Domna Pantelevna. Na, na, kaip nori, kaip nori.

Negina (*užsimeta skargą*). Nežinau, gal tuoj grįšiu, o gal ry-
tą... Bet kad nei žvilgsnio, nei žodžio...

Domna Pantelevna. Ką tu, ar aš tau ne motina, argi aš
ne moteris! Argi aš nesuprantu, kad tau trukdyti negalima, argi aš
širdies neturiu?

Negina. Na, aš einu.

Domna Pantelevna. Palauk, apsigobk gerai, kad neper-
šaltum. Tu turi aukso širdį. Vis dėlto aš nerakinsiu, tavęs lauksiu,
gersiu arbatą.

Negina išeina. Domna Pantelevna nueina už pertvaros.

Scena kurį laiką tuščia, vėliau įeina Bakinas

ASTUNTOJI SCENA

Bakinas vienas

Bakinas. Niekio nėra, ir durys nerakintos, tik kažkoks šešėlis
praslinko pro mane — tai ji; bet kur ir pas ką? Pas sužadėtinį nėra
reikalo, jis ir pats gali čia ateiti. Tikriausiai nuėjo pasivaikščioti į
sodą, grynų oru pakvėpuoti. Palauksiu jos čia, neišvarys gi, leis
nors pusvalandį pasėdėti. Aš susilažinau su Velikatovu, kad gersiu
pas ją arbatą ir išbūsiu iki ryto. Pralošti nesinorėtų. Noriu aš jam
duoti žinią, priims ji mane ar ne! Al! Tai štai ką aš padarysiu: pa-
siųsiu vežėją pasakyti, kad aš pasilikau čia. Jei išvartų, prasival-
kiosiu kur iki aušros. (*Atidaro langą*)

*Tuo laiku įeina Meluzovas ir Negina, kuri nueina už
pertvaros*

Ivanai, važiuok į stotį ir pasakyk, kad aš likau čia.

DEVINTOJI SCENA

Bakinas ir Meluzovas

Meluzovas. Ne, jūs neliksite čia. Liepkite vežėjui palaukti,
jūs tuoj išeisite! Tai ką gi jūs? Gerai, tai aš įsakysiu. (*Pro langą*)
Ivanai, pasilik! Ponas tuoj išeis!

B a k i n a s. Kokią teisę jūs turite šelmininkauti svetimame bute? Aš jūsų nepažįstu ir pažinti nenoriu.

M e l u z o v a s. Ne, atleiskite, kam jūs meluojate? Ir meluojate blogais kėslais. Jūs norite apšmeižti merginą!

B a k i n a s. „Apšmeižti“? Vizitas po spektaklio reiškia „apšmeižti“? Na, ką jūs žinotel

M e l u z o v a s. Gerai, tai kam siųsti vežėją pranešti, kad jūs liekate čia?

B a k i n a s. Jūs paskutinių eilių lankytojas, negi jūs suprasite santykius tarp aktorių ir tos publikos, kuri užima pirmąsias kėdžių eiles.

M e l u z o v a s. Man viena aišku: kad jūs, pirmųjų eilių lankytojas, išeisite, o aš, paskutinių eilių lankytojas, liksiu čia.

B a k i n a s. Jūs čia liksite?

M e l u z o v a s. Taip, liksiu.

B a k i n a s. Tai gerai! Bet aš padariau atradimą, kuriuo galiu pasidalyti...

M e l u z o v a s. Su kuo tik patinka.

B a k i n a s. Tačiau jūs įsikarščiavęs, tikriausiai tiktai giriatės.

M e l u z o v a s. Ne, galite būti ramus, aš liksiu.

Įeina N e g i n a, apsivilkusi paltu

DEŠIMTOJI SCENA

B a k i n a s, M e l u z o v a s ir N e g i n a

N e g i n a (*uždeda Meluzovui ant peties ranką*). Taip, jis čia liks.

M e l u z o v a s. Na, dabar abejoti nebetenka, vadinasi, jums lieka tik viena...

N e g i n a. Pasišalinti.

M e l u z o v a s. Ir juo greičiau, juo geriau.

B a k i n a s. Geriau, geriau! Aš pats žinau, kas man geriau.

M e l u z o v a s. Ne, nežinote, nes jūs man neleidote pabaigti. Tuoj išeiti jums dėl to geriau, kad galite išeiti pro duris, o jei ilgiau delsite, tada iškelsite pro langą.

Negina (*apkabina Meluzovą*). Ak, mielas!

Bakinas. Na, jaunuoli, atsiminsite tai! (*Išėina*)

Negina. Ak, mielas Petia, balandėli tu mano, einam tuoj važinėti visą naktį: arkliai čia.

Meluzovas. Kur, Saša?

Negina. Kur nori, kur tik tau patinka, viskas, viskas kaip tu nori iki pat ryto. Lik sveika, mama, užrakink duris! Mes išvažiuojam.

Meluzovas ir Negina išėina

KETVIRTASIS VEIKSMAS

Geležinkelio stotis, pirmos klasės laukiamoji salė; dešinėje nuo aktorių arkos formos durys į kitą salę; tiesiai stiklinės durys, pro kurias matosi platforma ir vagonai; vidury skersai kambario ilgas stalas, ant jo indai, buteliai, žvakidės ir vaza su gėlėmis

PIRMOJI SCENA

Tragikas sėdi ant stalo. Vėliau ateina tarnas. Iš platformos girdėti balsai: „Stotis. Briachimovo miestas, traukinys stovi dvidešimt minučių, yra bufetas“; „Briachimovas! Traukinys stovi dvidešimt minučių“

Tragikas. Kur mano Vasia? Zmogaul (*Barškina į stalą*)

[eina tarnas]

Tarnas. Ką įsakysite?

Tragikas. Kur mano Vasia?

Tarnas. Bet susimildamas, kelintą kartą jūs klausiate? Iš kur gi mes galime žinoti.

Tragikas. Na, tai eik lauk, brolaul

Tarnas išeina

Kur mano Vasia?

[eina Vasia]

ANTROJI SCENA

Tragikas ir Vasia

Vasia. Na, štai Vasia, ko tau?

Tragikas. Kur tu, brolau, buvai dingęs?

Vasia. Dar kol Matyt, turiu reikalų. Sakyk, ko tau reikia!

Tragikas. Sakyk, brolau, ko mudu šiandieną dar negėrėme?

Vasia. Ko? Rodos, viską, išskyrus vitrijolį. O štai ką! Užteks, padarykim pertrauką!

Tragikas. Tu myli mane ar ne?

Vasia. Nėra reikalo nė kalbėti.

Tragikas. Už ką tu mane myli?

Vasia. Už tą, kad mūsų namuose niekšybės, o tu talentas. Na ir baigta kalba. Tik paklausyk! Kam visą laiką vynas ir vynas! Leiskim jam truputį pailsėti.

Tragikas. Tegu pailsi.

Vasia. Aš ūkvaizdį išleidžiu į Charkovą, tai reikia jam išaiškinti viską, kaip pridera. Einam į trečią klasę, truputį išsiblaivysi.

Tragikas. Na, einam. (*Atsistoja*)

Eina durų link, priešais iš kitos salės ateina Narokovas ir Meluzovas

TREČIOJI SCENA

Tragikas, Vasia, Narokovas ir Meluzovas

Narokovas (*sulaiko Vasią*). Palauk, palauk! Štai jums mano laikrodis. (*Išima kišeninį laikrodį ir paduoda Vasiai*)

Vasia. O kam gi man tavo laikrodis, Martynai Prokofjičiau?

Narokovas. Duokite man dešimt rublių, duokite, prašau jūsų!

Vasia. Bet tavo laikrodžio man nereikia, keistuoli.

Narokovas. Padarykite malonę, padarykite malonę. Man būtinai reikia.

Vasia. Jeigu tau būtinai reikia, aš ir taip patikėsiu.

Narokovas. Nereikia, nereikia! Imkite laikrodį, aš jį išpirksiu, jis brangus, aš jį greit išpirksiu.

Vas ia. Bet kam tau pinigai? Pasakyk atvirai!

Narokovas. Ak, už ką jūs mane kankinate? Sakykite man, duosite ar ne?

Vas ia. Įdomu, bro lau, kuriam tikslui tau reikia, kokia čia komercija?

Narokovas. Atleiskite, kad sutrukdžiau. Nereikia man.

Vas ia. Na gerai, gerai. *(Deda laikrodį į kišenę ir išima iš piniginės pinigų)* Štai, imk! Nebijok, procentų neimsiu.

Narokovas *(ima pinigų ir spaudžia Vasiai ranką)*. Dėkoju jums, dėkoju, jūs mane išgelbėjote.

Vas ia ir tragikas išeina į kitą salę

Meluzovas. Ir čia jų nėra, jūs, tur būt, apsirikote.

Narokovas. Ne, žinau, žinau, ir širdis jaučia, kad ji išvažiuoja. Jūs matote, aš vis dar negaliu atsipeikėti.

Meluzovas. Nenoriu tikėti. Kam gi jai slėptis nuo manęs, kam mane apgaulinėti. Šįryt iš jos gavau laiškėlį, štai tokio turinio. *(Išima laiškėlį ir skaito)* „Petia, šiandien pas mus neateik, būk namie, lauk manęs, aš pati vakare pas tave užeisiu.“

Narokovas. Nesuprantama; bet kad jos išvažiuoja, tai tikra. Buvau užėjęs, manęs neįleido. Išėjo Domna Pantelevna ir suriko: „Ne tu mums dabar rūpi, ne tu, mes tuoj važiuojame į geležinkelį.“ Aš mačiau lagaminus, sakvojažus, ryšulius... Aš atbėgau pas jus.

Meluzovas. Einam, pažiūrėsim anoje salėje, palauksim jų prie įėjimo.

Narokovas. Aš praradau atmintį. Kas dabar, rytas ar vakaras? Nieko nežinau. Kada išeina traukinys?

Meluzovas. Septintą valandą vakaro, dar dvidešimt minučių liko.

Narokovas. Na, tai jos dar atvažiuos. Einam. *(Išeina į kitą salę)*

Pro stiklines duris įeina N e g i n a, su kelioniniu krepšeliu, Domna Pantelevna, S mi e l s k a j a, D u l i e b o v a s, B a k i n a s ir M a t r i o n a su pagalbėmis ir ryšuliais

KETVIRTOJI SCENA

Negina ir Smielskaja praeina pirmyn, Duliebovas ir Bakinas sėda prie stalo, Matriona deda ryšulius ir pagalves ant sofos, prie durų, Domna Pantelevna perdeda ryšulius ir kažką slepia į juos

Smielskaja. Kaip tu greit susiruošei, Saša, ir niekam nieko nesakei.

Negina. Nebuvo kada! Šiandien gavau telegramą ir tuoj pradėjau ruoštis.

Smielskaja. Jeigu mes su kunigaikščiu nebūtume užvažiaavę į stotį, tai tu būtum ir išvažiavus neatsisveikinus.

Negina. Neturėjau laiko: aš su niekuo neatsisveikinau, staugiai susiruošiau ir norėjau jums parašyti iš Maskvos.

Smielskaja. Tai tu į Maskvą važiuoji?

Negina. Taip.

Smielskaja. Kokiomis sąlygomis?

Negina. Siūlo labai geras, bet aš dar neapsisprendžiau; aš tau iš ten parašysiu.

Duliebovas (*Bakinui*). Man pasirodė, kad šiandien turi išvykti Velikatovas, aš ir atvažiavau sučiupti jį; turės statyti už bausmę butelį šampano, kad išvažiuoja slapta.

Bakinas. Ir aš tuo pačiu reikalu.

Duliebovas. Tačiau traukinys jau atėjo, o jo dar nėra, tur būt, liko mieste.

Bakinas. Juk tie ponai milijonieriai mėgsta prisistatyti prieš pat trečią skambutį.

Smielskaja (*Neginai*). O kaipgi Piotras Jegoryčius?

Negina. Ak, nekalbėk apie jį, susimildama!

Smielskaja. Tu jam sakei?

Negina. Ne, jis nežino. Bijau, kad jis čia gali atvykti, kad tik greičiau išvažiuotume.

Bakinas. Štai ir Ivanas Semionyčius.

Iš kitos salės įeina Velikatovas ir oberkonduktorius ir sustoja prie durų

PENKTOJI SCENA

*Negina, Smielskaja, Duliebovas, Bakinas,
Domna Pantelevna, Matriona, Velikatovas,
oberkonduktorius, vėliau tarnas ir konduktorius*

Oberkonduktorius (*Velikatovui*). Stoties viršininkas įsakė prikabinti atskirą šeimyninį vagoną.

Velikatovas. Taip, tai aš jo prašiau. (*Nusilenkia Duliebovi ir Bakinui*)

Bakinas. Jūs važiuojate?

Velikatovas. Ne, aš palydžiu Aleksandrą Nikolavną ir Domną Pantelevną. (*Oberkonduktoriui*) Kai bus paruošta, pasirūpinkite, kad perneštų tuos daiktus! Tik pasistenkit, kad viskas būtų gerai ir patogiai.

Oberkonduktorius. Viskas bus kaip reikiant.

Domna Pantelevna. Ivanai Semionyčiau, turite bilietus?

Velikatovas. Turiu, Domna Pantelevna, ir visus jūsų krovinius atidaviau į bagažą.

Domna Pantelevna. Duokite man bilietus, be bilietų neįleis.

Velikatovas. Aš jums vėliau atiduosiu, kai sėsite į vagoną.

Domna Pantelevna. Kad tik nepasivėluotume, Ivanai Semionyčiau; ko gero, be mūsų išvažiuos; mano širdis nerimsta.

Oberkonduktorius. Nesijaudinkite, aš ateisiu jūsų ir pats įsodinsiu, na, o be manęs traukinys nepajudės. O daiktų paimiti aš tuoj atsiųsiu.

Domna Pantelevna. Tai jau atsiųskit, tik ką nors patikimą, kad viską išsaugotų.

Velikatovas. Jūs pasirūpinkitel

Oberkonduktorius (*pridedamas ranką prie kepurės*). Tuoj įsakysiu. (*Išeina*)

Velikatovas. Išleistuvių proga reikėtų išgerti, ponai. Aš jau įsakiau paduoti. Aleksandra Nikolavna, Nina Vasiljevna, nuolankiai prašau!

Domna Pantelevna. Taip, prieš išvažiuojant visiems reikia prisėsti. Matriona, ir tu sėsk!

Visi susėda už stalo, prieš arką. Įeina tarnas su buteliu šampano, pastato ant stalo ir išeina. Velikatovas pripila taures vyno

Velikatovas (*pakelia taurę*). Laimingos kelionės, Aleksandra Nikolavna! Domna Pantelevna!

Duliebovas ir Bakinas truputį pasikelia ir lenkiasi

Domna Pantelevna. Likite laimingi, ponai!
Smielskaja (*bučiuoja Neginą*). Linkiu tau laimės, Saša! Parašyk, susimildama!

Įeina konduktorius

Konduktorius. Kokius daiktus įsakysite paimti?

Domna Pantelevna. Štai, mielas! Matriona, parodyk jam, eik paskui jį ir gerai prižiūrėk.

Konduktorius ima daiktus

Konduktoriau!

Konduktorius. Ko pageidaujate?

Domna Pantelevna. Atsargiau tu su pagalvėm, po grindis nevoliok.

Negina. Mamytel!

Domna Pantelevna. Ką „mamyte“! Aš sakau, kaip geriau. (*Konduktoriui*) Neliesk to krašutinio maišelio! Sakau, neliesk, ten riestainiai, ko gero išbarstysi!

Duliebovas ir Bakinas juokiasi

Negina. Mamytel!

Domna Pantelevna. O ką! Pasitikėk jais!

Negina. Imkite viską, imkite viską!

Platformoje skambutis

Domna Pantelevna (*greitai pašoksta nuo kėdės*). Ai! Išvažiuol!

Velikatovas. Nusiraminkite, Domna Pantelevna, be jūsų neišvažiuos.

Konduktorius. Tai skambutis trečios klasės keleiviams; dar daug laiko liko.

Konduktorius ir Matriona išeina

Domna Pantelevna. Mirtinai išgąsdino. Savo tais praektais skambučiais visą širdį išės.

Iš kitos salės ateina Narokovas, iš paskos tarnas su buteliu, Meluzovas

ŠEŠTOJI SCENA

Negina, Smielskaja, Domna Pantelevna, Velikatosas, Bakinas, Duliebovas. Narokovas sėda gale stalo prie arkos. Tarnas pastato prieš jį butelį.

Meluzovas sustoja prie durų

Negina (*prieina prie Meluzovo*). Nė žodžio, dėl dievo, nė žodžio! Jeigu myli mane, tylėk, aš vėliau tau viską pasakysiu! (*Nu eina ir sėda į savo vietą*)

Narokovas (*tarnui*). Tu abejoji, tu į mane žiūrėdamas abejoji, ar aš sumokėsiu. Gerai, tu geras tarnas. Stai tau už šitą tavo dorybę atpildas! (*Duoda dešimt rublių*) Atsiskaityk už vyną, o likusius pasilik sau!

Tarnas. Nuolankiai dėkoju! (*Išėina*)

Meluzovas atsisėda šalia Narokovo, pastarasis pripila sau ir Meluzovui taures vyno ir atsistoja

Bakinas. Prakalba, prakalba, ponai! Pasiklausykimi!

Narokovas. Aleksandra Nikolavna! Pirma taurė už jūsų talentą! Aš didžiuojuos tuo, kad pirmasis pastebėjau jį. O kas gi čia, jei ne aš, gali pastebėti ir įvertinti talentą! Argi čia supranta meną? Argi čia reikalingas menas? Argi čia... o, prakeikimas!

Bakinas. Susipainiojai, Martynai Prokofjičiaus.

Narokovas (*iš širdies*). Ne, aš nesusipainiojau. Iš pirmų nedrąsių debutantės žingsnių, iš dar naivių čiauškėjimų aš įspėjau būsimą garsenybę. Jūs turite talentą, saugokite ir ugdykite jį! Talentas yra brangiausias turtas, brangiausia žmogaus laimė! Už jūsų talentą! (*Gerai*)

Negina. Dėkoju jums, Martynai Prokofjičiaus!

Bakinas. Bravo!

Duliebovas. Jis kalba gana sklandžiai.

Narokovas (*Meluzovui*). Pripilkite man ir sau.

Meluzovas pripila. Narokovas pakelia taurę

Antra taurė už jūsų grožį!

Negina (*atsistoja*). Ak, ką jūs! Kam gi!

Narokovas. Jūs nelaikote savęs gražia? Ne, jūs gražuolė. Man kur talentas, ten ir grožis! Aš visą savo gyvenimą garbinau

grožį ir garbinsiu jį iki grabo lentos... Už jūsų grožį! (*Išgeria ir pastato taurę*) Dabar atsisveikinant leiskite pabučiuoti jūsų ranką! (*Atsiklaupia prieš Neginą ir bučiuoja jos ranką*)

Negina (*pro ašaras*). Kelkitės, Martynai Prokofjičiaul, kelkitės.

Velikatovas. Užteks, Martynai Prokofjičiaul Jūs nuliūdinate Aleksandrą Nikolavną!

Narokovas. Taip, užteks! (*Keliasi, paeina keletą žingsnių stiklinių durų link ir sustoja*)

*Tarpduryje iš kitos salės pasirodo oberkonduktorius,
tarnas ir keletas kelėivių*

Ne vargas sunkiausias,¹
Ne dygliai pikti,
Žiedai tau gražiausi
Likimo skirti.

Gyvenimo takas,
Skalstus laimės rytas —
Poetas tau sako:
Žiedais nukaišytas.

Laimės numylėta,
Džiaugsmų apsupta,
Liūdintį poetą
Atmink nors kada.

(Prieina prie pat durų)

Likimo galingo
Prispaustas, bebalnis
Poetas laimingas
Tik tavąja laime.

(Eina prie durų)

Velikatovas ir Negina. Martynai Prokofjičiaul, Martynai Prokofjičiaul.

Narokovas. Ne, užtenka, užtenka, daugiau nebegaliu (*Išeina*)

Negina (*mostu pašaukia oberkonduktorių*). Sakykite, kad laikas važiuotil Prašau jus.

¹ Autentiškos vieno nežymaus keturiasdešimtųjų metų artisto eilės. Autorius.

Oberkonduktorius (*pažiūrėjęs į laikrodį*). Dar truputį anksti, o pagaliau kaip jums patinka. Ponai, gal jau sėstumėte į vagoną?

Domna Pantelevna. Leiskite mane pirmą, ponai! Leiskite, nes dar pavėluosiu.

Oberkonduktorius. Prašau į dešinę, paskutinis vagonas!

Išeina Domna Pantelevna, iš paskos oberkonduktorius, Nегina, Smielskaja ir Velikatovas, po jų Duliebovas ir Bakinas. Nегina greitai grįžta

SEPTINTOJI SCENA

*Meluzovas, Nегina, vėliau Velikatovas
ir oberkonduktorius*

Nегina. Na, Petia, lik sveikas! Likimas mano nuspręstas.

Meluzovas. Kaip? Ką? Ką tu?

Nегina. Aš ne tavo, mano mielas! Negalima, Petia.

Meluzovas. Kieno gi tu?

Nегina. Na, kam tau žinoti! Tau vis tiek. Taip reikia, Petia. Aš ilgai galvojau, mes abi su mamyte galvojome... Tu geras žmogus, labai geras! Viskas, ką tu sakei, tiesa, viskas tiesa, bet negalima... Kiek aš verkiau, kiek aš sau prikaišiojau... Tu to nesuprasi. Tu matai: jau visada taip, jau taip priimta, kad... na... visos taip; ką gi, ir štai aš viena... tai net juokinga!

Meluzovas. Juokinga? Nejaugi juokinga?

Nегina. Taip, žinoma. Viskas tiesa, viskas tiesa, ką tu kalbėjai, visi taip ir turi gyventi, taip ir turi... O jei talentas... jei manęs laukia garbė? Negi man atsisakyti? O paskui visą gyvenimą gailėtis ir sielvartauti... Jei aš gimusi aktore?..

Meluzovas. Ką tu, ką tu, Saša! Argi talentas ir ištvirkimas neatskiriami?

Nегina. Ne, tai ne ištvirkimas! Ak, koks tul (*Verkia*) Tu nieko nesupranti... ir nenori manęs suprasti. Juk aš aktorė, o tu nori, kad aš būčiau kažkokia herojė. Argi kiekviena moteris gali būti herojė? Aš aktorė... Jei aš ir ištekėčiau už tavęs, aš vis tiek greitai palikčiau tave ir grįžčiau į sceną; nors ir už menką atlyginimą, kad tik dirbčiau scenoje. Argi aš galėčiau gyventi be teatro?

Meluzovas. Tai man naujiena, Saša.

Negina. Naujiena! Todėl ir naujiena, kad tu iki šio laiko nepažinai mano sielos. Tu galvojai, kad aš galiu būti herojė, o aš negaliu... ir nenoriu. Kodėl aš turiu būti priekaištu kitom? Jūs, girdi, štai kokios... o aš matote kokia... dora!.. Kita gal visai ir nekalta, ką gali žinoti, kokios aplinkybės, tu pats spręsk: ar giminės, ar per apgaule... O aš priekaištausiu? Apsaugok viešpatie!

Meluzovas. Saša, Saša, argi doras gyvenimas gali būti priekaištas kitiems? Doras gyvenimas — geras pavyzdys, kuriuo kiti gali pasekti.

Negina. Na, matai; vadinasi, aš kvaila, kad aš nieko nesuprantu... Mes su mamyte taip nusprendėme, apsiverkėme ir nusprendėme... O tu nori, kad aš būčiau herojė. Ne, kurgi man kovoti... Kokios mano jėgos? O viskas, ką tu sakei, tiesa. Aš niekada tavęs nepamiršiu.

Meluzovas. Nepamirši? Ačiū ir už tai!

Negina. Tai buvo gražiausios mano gyvenimo dienos, tokių daugiau nepasikartos. Lik sveikas, mielas!

Meluzovas. Viso geriausio, Sašai!

Negina. Aš ruošdamasi visą laiką verkiau dėl tavęs. Imkl! *(Išima iš kelevinio krepšelio plaukus, suvyniotus į popierių)* Aš pusę savo kasos nukirpau tau. Imk prisiminimui!

Meluzovas *(deda į kišenę)*. Dėkoju, Saša.

Negina. Jei nori, aš dar nukirpsiu, nors tuoj. *(Ima iš krepšelio žirkles)* Na, nukirpk pats.

Meluzovas. Nereikia, nereikia.

Velikatovas atidaro duris

Velikatovas. Prašau, Aleksandra Nikolavna! Tuoj paskutinis skambutis.

Negina. Tuoj, tuoj! Išeikite! Na, lik sveikas! Tik nepyk ant manęs! Nekeik manęs! Na, atleisk man! Kitaip man bus sunku, aš neturėsiu jokio džiaugsmo. Atleisk man! Aš ant kelių atsi-klaupus maldausiu.

Meluzovas. Nereikia, nereikia. Gyvenk, kaip nori, kaip išmanai. Aš tik vieno tenoriu, kad tu būtum laiminga. Tik mokėk būti laiminga, Saša! Tu mane ir mano žodžius pamiršk; kaip nors, kaip išmanai, mokėk surasti sau laimę. Štai ir viskas, gyvenimo klausimas tau išspręstas.

Negina. Tai tu nepyksti? Na štai ir gerai, kaip gerai! Tik paklausk, Petia. Jei tau bus reikalinga mano pagalba, parašyk!

Meluzovas. Ką tu, Saša!

Negina. Ne, susimildamas, neatsisakyk. Aš kaip sesuo... aš kaip sesuo, Petia. Na, suteik man tą džiaugsmą!.. Kaip sesuo... Kuo gi aš atsilyginsiu tau už visa gera?..

Įeina oberkonduktorius

Oberkonduktorius. Aš jūsų atėjau. Prašau į vagoną, tuoj traukinys išeina!

Negina (*puola Meluzovui ant kaklo*). Lik sveikas, Petia! Lik sveikas, mielasis balandėlis! (*Ištrūksta iš glėbio ir bėga prie durų*) Parašyk, Petia, parašyk! (*Išeina; iš paskos oberkonduktorius*)

Meluzovas žiūri pro atviras duris. Skambutis. Girdėti konduktoriaus švilpukas, vėliau mašinos švilpimas, traukinys pajuda. Iš kitos salės įeina tragikas ir Vasia

AŠTUNTOJI SCENA

Meluzovas, tragikas ir Vasia

Tragikas. Ką tu sakai? Ji išvažiavo?

Vasia. Taip, brolau, išvažiavo mūsų Aleksandra Nikolavna! Lik sveikal! Tiek ir matėmel!

Tragikas. Na ką gi, verksim mudu į vieną urną ir iš tolo palinkėsime laimingos kelionės.

Įeina Smielskaja, Duliebovas ir Bakinas

DEVINTOJI SCENA

Meluzovas, tragikas, Vasia, Smielskaja, Duliebovas ir Bakinas

Bakinas (*kvatoja*). Tai puiku! Aš jam rékiu: „Išlipkite, nes jus išveši!“ O jis sako: „Tegu išveža, aš nè kiek neįsižeisiu. Iki pasimatymo, ponai!“ Puiku! Vadinasi, jis išsivežė jas į savo sodybą?

Smielskaja. Tai buvo galima pastebėti; aš iš karto supratau. Argi Neginą važiuos šeimyniniame vagonė? Iš kokių pajamų? Jai su mamyte vieta kur nors trečiosios klasės vagono kampe prisiglaudus.

Bakinas. Tai kam gi jis meluoja, kad palydi?

Smielskaja. Nenorėdamas kalbų; pasakytų, kad važiuoja kartu su jomis, tuoj prasidėtų pajuokos, sąmojai, jūs pirmas pradėtumėt. O jis drovosi ar tiesiog nemėgsta tokių kalbų, aš nežinau. Jis pasielgė labai protingai.

Duliebovas. Aš jums sakiau, kad jis žmogus protingas.

Bakinas. Na, o mes gi linkime laimingos kelionės poniai! Neginai. Ar bereikia laimingesnės. Jei aš būčiau tai žinojęs, iš visos širdies būčiau palinkėjęs Velikatovui sprandą nususukti. Atsitinka, kunigaikšti, kad iešmininkas pasigeria... O štai tuo laiku priešais ateina traukinys; ir staiga prasilenkime trach!

Meluzovas puola prie durų

Ką jūs, kur jūs? Gelbėti? Nespėsite. Bet ir nebijokite. Tokie žmonės kaip Velikatovas nežūva, jie ugnį ir vandenį pereina nenukentėję.

Meluzovas sustoja

Geriau pasikalbėkime, jaunuoli. O gal jūs nusišauti skubate? Tai aš jums netrukdysiu, šaukitės, šaukitės! Juk studentai dėl kiekvieno nepasisekimo šaunasi.

Meluzovas. Ne, aš nenusišausiu.

Bakinas. Pistoletu neturite už ką nusipirkti? Tai aš iš savo sąskaitos nupirksiu.

Meluzovas. Nusipirkite sau.

Bakinas. O ką jūs dabar, kokio darbo griebisitės? Vėl mokyti?

Meluzovas. Taip. Ką gi daugiau daryti? Tai mūsų užsiėmimas, mūsų pareiga.

Bakinas. Ir vėl aktorę?

Meluzovas. Nors ir aktorę.

Bakinas. Ir vėl įsimylėsite, vėl imsite svajoti, sužadėtiniu save vadinti?

Meluzovas. Juokitės iš manęs, aš nepyktu, aš to vertas. Aš jus nuginkluosiu, aš pats kartu su jumis pasijuoksiu iš savęs. Juk juokinga, tikrai juokinga! Vargšas sunkiai įgytais pinigais

Išmoko dirbti: na, ir dirbti! O jis sumanė mylėti! Ne, tokia prabanga ne mums.

Smielskaja. Ak, koks mielas! (*Siunčia pabučiavimą*)

Meluzovas. Mes, bedaliai, darbo žmonės, turime savo džiaugsmus, kurių jūs nepažįstate, kurie jums neprieinami. Draugiški pašnekėsiai prie arbatos stiklo ar butelio alaus apie knygas, kurių jūs neskaitote, apie mokslo, kurio jūs nepažįstate, pažangą, apie civilizacijos laimėjimus, kuriais jūs nesidomite. Na, ko gi mums dar! O aš, taip sakant, įsibroviau į svetimą valdą, į tą sritį, kur žmonės be rūpesčio gyvena, be tikslo laiką praleidžia, į sferą gražių ir linksmybų moterų, į sferą šampano, gėlių ir brangių dovanų. Na, argi ne juokinga! Aišku, juokinga.

Smielskaja. Ak, koks jis mielas!

Bakinas. Jūs neužgaulus, o aš maniau, kad jūs mane į dvikovą iššauksite.

Meluzovas. Į dvikovą? Kam? Tarp mūsų ir taip dvikova, nuolatinė dvikova, nepaliaujama kova. Aš skleidžiu švietimą, o jūs ištvirkimą.

Tragikas. Taurul! (*Vasiai*) Prašyk šampano!

Meluzovas. Na, tai kovokime: jūs savo darbą dirbkite, o aš savo. Ir pažiūrėsime, kuris greičiau pails. Jums greičiau nusibos; lengvabūdžio gyvenimas ne visus vilioja. Sulauksite solidaus amžiaus, sąžinė prabils. Žinoma, pasitaiko ir tokių laimingų natūrų, kurios iki gilių senatvės išsaugo sugebėjimą su nuostabiu lengvumu skraidyti nuo žiedelio ant žiedelio, bet tai išimtis. O aš savo darbą tęsiu iki galo. O jeigu nustosiu mokyti, nustosiu tikėti galimumu padaryti žmones geresnius arba bevališkai pasinersiu į neveiklumą ir numosiu ranka į viską, tada nupirkite man pistoletą, ačiū pasakysiu. (*Užsismaukia skrybėlę ir susisupa pledu*)

Vasia. Šampano!

Tragikas. Pusę tuzino!